

Utorak, 12. jul 2005.
Svedok Božidar Delić
Otvorena sednica
Optuženi je pristupio Sudu
Početak u 9.00 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs (Nice), izvolite, nastavite.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: TUŽILAC NAJS

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Juče smo gledali fasciklu broj 1, tabulator 9, a sad bih želeo da pogledam u istom fasciklu tabulator 10. To je vaš izveštaj od 16. marta. Na engleskom je to druga stranaČ a na originalu prva strana pri dnu. Tu govorite o protestima Šiptara, kako vi kažete: “3.000 ljudi koji nose slike majke Tereze (Nena Tereze) i sa sloganom koji u slobodnom prevodu znači ‘zaustavite srpski teror’ (ndalojeni terorin Serb).” Gospodine Deliću, vi verovatno shvatate da postoje različiti pogledi o istorijatu događaja na Kosovu. Kad kosovski Albanci nose transparente sa parolama poput “zaustavite srpski teror”, recite nam da li je taj teror bio kompletna fikcija ili je to bilo nešto što je tako zaista moglo da se nazove?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Pošto sam rođen na Kosovu i Metohiji, a i tamo sam i živeo u to vreme, ne može se reći da su postojale bilo kakve indicije nečaga šta se moglo nazvati “srpski teror”. Ovde su iz dana u dan vršene različite demonstracije. Ako samo pogledate jedan pasus ispod ovoga šta ste vi pročitali, ovo sam ja, znači potpisao. Mislim da sam ja i potpisao ... Da, ja sam potpisao: “Demonstrantima se niko nije obraćao. Jedino ih je jedno lice snimalo kamerom”. Ovo snimanje kamerom je imalo, znači, takođe svoj

cilj. Ova slika demonstracija je trebala da ode negde u svet radi propagande. A vidite, znači, ovde niko nije sprečavao te demonstracije. Znači nije bilo nikakvih problema. Na drugoj strani, ako pratite, videćete, znači ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da. Međutim želeo bih da se vratimo na moje pitanje. Dozvolio sam vam da možete da odgovorite kako želite, ali moramo da budemo više fokusirani. Dakle, ja samo želim da znam kakav je vaš stav o tome. Da li je bilo bilo ičega šta su Srbi uradili kosovskim Albancima, a što bi moglo da se objasni zašto su oni nosili transparente sa natpisom "zaustavite srpski teror" ili je to bilo nešto sasvim izmišljeno?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: To je nešto šta je orkestrirano i nametnuto sa strane.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači čista izmišljotina.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Čista izmišljotina. Ljudi su živeli slobodno, onako kako su hteli.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Hvala.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Mogu li još nešto da kažem?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ako smo već na ovoj strani 10, pa pogledajte stav 2. Znači drugi red, 12. i 13. mart. Kaže: "U više navrata je otvarana vatra na srpske i crnogorske kuće". Između ostalog, ovde je otvarana vatra i na moju kuću i to piše ovde. "Na kuću moga oca, moje braće, mojih komšija" i tako dalje. A to, svakako, znači nije demonstracija, to je svakako teror.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Idemo sad na tabulator 14. Vrlo kratko. Ovde se govori o strahovanjima. Na prvoj strani na engleskom je to pri dnu strane, pre paragrafa 2. Kod vas je to na prvoj strani: "Najverovatnije da ove akcije izvode pripadnici OVK (UCK, Ushtria Clirimtare e Kosoves). Kod meštana Albanaca pojedinci proturaju vesti da im selo i štale pale četnici i pripadnici Arkanove vojske". Vi

ste već nešto rekli o tome, kako je to bilo nemoguće. Recite nam da li vi kažete da je nemoguće da je njima iko palio štale, bilo četnici, bilo Arkanovci? Vi ste rekli da je nemoguće da im je neko palio štale?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Molim vas, samo ispravka. Vi ste ovde pročitali znači da im je neko palio selo i štale. Znači ne radi se o selu nego o senu, da se to ispravi u transkriptu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Recite nam da li je to u potpunosti izmišljeno?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Znači da je neko palio seno i da im je palio štale, to nije izmišljeno jer se to dešavalo na terenu. Ali da su postojali nekakvi pripadnici Arkanove vojske ili nekakvi četnici, to je ... To apsolutno je bilo nemoguće. Ovo je bilo sračunato da se kod Albanaca koji se nisu priključili OVK izazove strah i da se na taj način nateraju da priključe se OVK, jer je znatan broj Albanaca u to vreme bio protiv OVK.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Idemo na tabulator 16. To je jedan vaš izveštaj. Možda se to ne nalazi u samom dokumentu, ali kada ste vi govorili o tabulatoru 16, rekli ste, odgovarajući na pitanje optuženog, sledeće, govoreći o sebi, odnosno vojsci: "Svaki kontakt sa civilima je van nadležnosti vojske. To je nešto za šta je policija ovlašćena da radi. Oni proveravaju identitet i izdaju upozorenja. Vojska to ne radi". Dakle, rekli ste to odgovarajući na jedno pitanje o novinarima. Recite mi da li ovaj vaš odgovor koji ste dali u vezi sa dokumentom iz marta 1998. godine, odražava činjenicu da ako nema vanrednog stanja, vojska i civili nemaju šta da rade zajedno?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Znači to sam rekao jednom drugom prilikom. Međutim mogu odgovoriti i ovde. To je potpuno svedjedno. Prvo, vidite da u ovoj akciji, znači, nema nigde vojske. Ovo je, znači, tabulator 16. Ovo je potpuno jedna aktivnost, znači, MUP-a. U vojsci postoji jedan deo koji ima, deo vojske, to su jedinice vojne policije koje imaju, znači, ovlašćenja koja ima, znači, MUP. Prema tome, oni mogu, znači, da kontaktiraju kada su u pitanju, znači, određena dela. Isto kao što to mogu da rade i pripadnici MUP-a. Ali kontekst kada sam ja rekao "kontakta vojske i civila", to se prvenstveno misli na one

aktivnosti i akcije kada je bilo borbenih dejstava. Ako je vojska u tim situacijama podržavala MUP, znači da kontakt neposredno sa civilnim stanovništvom je imao MUP. A ne kažem da u ... Ja sam doživeo mnogo situacija da sam se sreo sa civilnim stanovništvom. Zašto bih ja izbegavao kontakt ako znam delimično njihov jezik i ako oni znaju moj jezik i ako, znači, treba o nečemu da se sporazumemo. Ali načelno, zbog prirode posla kojim se bavi MUP, uvek su bili oni ti koji kontaktiraju, znači, sa civilima.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pogledajte sam tabulator 16. Videćete na prvoj strani, oko sredine stoji sledeće: "Karakteristično je da su strani novinari bili u rejonu izvođenja akcije, verovatno u kući terorista snimajući samo otvaranje vatre i dejstva pripadnika MUP-a i stanovništva koje je napuštalo okolna sela bežeći u šume, a nisu snimali dejstva terorista". Dakle, tu se govori o jednom konkretnom incidentu. Da li vi smatrate da su strani novinari uvek mogli da se zavaraju ili vi smatrate da su oni bili deo neke zavere da se u svet iznose lažne informacije?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Vi znate da postoje različite grupe novinara. Ovde, ja mislim da sam predočio činjenicu, ja mislim da se ta novinarka zvala Sali Beker koja je sebi dozvolila i tu slobodu da, zajedno sa teroristima, znači ilegalno pređe državnu granicu i to u grupi koja je, znači, vodila borbu sa graničnim jedinicama. Znači bilo je različitih novinara: od onih novinara koji su, da kažem, slobodnih novinara koji nezavisno od bilo koje redakcije i politike pišu, pa do novinara određenih novinskih kuća. Prilikom napada na Orahovac (Rahovec) 17. jula 1998. godine, znači onako kako su teroristi napadali Orahovac, jedna strana novinska kuća je to snimala i ja posedujem deo tih snimaka. Znači bilo je novinara koji su, znači, stizali na određene načine u zemlju, bilo legalno bilo ilegalno, a zatim su, znači, pratili aktivnosti terorista, posebno novinari i televizijske kuće iz Albanije (Albania), pošto su oni redovno u svojim vestima, znači prenosili događaje sa Kosova i Metohije .

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. A kada je reč, kako vi kažete, zapadnim, pretpostavljam da tu mislite na američke i zapadno-

evropske novinare. Dakle, kada je reč o njima, da li vi kažete da je njih sve zavela OVK, odnosno da su oni svi bili deo neke zavere?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Pa ne može se nikada reći za sve ljude da su svi deo neke zavere. Vi ste imali novinare iste televizijske ili novinarske kuće koji su pratili, znači, naše jedinice, koji su pratili zbivanja u našoj zemlji. Ali sigurno da je bio jedan broj koji su, posebno, recimo, novinari iz Albanije ili neki drugi, koji su pisali, znači, nekorektno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kad govorimo o novinarstvu, u Srbiji je napravljena jedna televizijska emisija pod naslovom "Srpska verzija sloma". To je, čini mi se, bilo 2000. godine. Mislim da je bilo više od jedne epizode. Jeste li vi videli tu emisiju?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Na kojoj televiziji je prikazivana i u koje vreme?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Na srpskoj televiziji. Ne mogu da vam kažem tačan datum. Da li je to od kritične važnosti? Da li možete da se setite emisije pod naslovom "Srpska verzija sloma"?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: I da je to 2000. godine ... Ja sam gledao neke emisije, ali one nisu bile 2000. godine. Gledao sam, recimo, 2004. godine.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Na kom se položaju, u odnosu na vas, 1998. godine nalazio general Pavković?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: 1998. godine? 1998. godine general Pavković je komandant Prištinskog korpusa, a ja sam komandant 549. brigade. On je moj pretpostavljeni komandant.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A general Perišić je tada bio načelnik Generalštaba, zar ne?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da, general Perišić je tada bio načelnik Generalštaba Vojske Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS: Hajde da pogledamo nekoliko kratkih inserata. Uzgred, postoje transkripti. Časni Sude, sada ćemo da pogledamo klipove 8 i 9.

(Video snimak)

Nebojša Pavković: ... da ne treba da se meša u te stvari. Da je, zapravo, terorizam u zemlji stvar kojom treba da se bave pripadnici MUP-a i da oni to treba da urade, a da vojska jednostavno obezbeđuje samo granice.

(Kraj video snimka)

TUŽILAC NAJS: To je bio general Pavković i on je rekao da je stav Generalštaba bio da vojska ne treba da se meša u te stvari i da terorizmom treba da se bavi MUP. Molim drugi insert.

(Video snimak)

Momčilo Perišić: Mnogi što nisu razumevali situaciju, oni su govorili 'šta čeka vojska'. Pa vojska čeka odluku savezne skupštine i čeka, ovaj, odluku VSO. A ja sam mnogo, mnogo puta predlagao, da bi vojska, znači imala određene ruke i da bi mogla da radi, da se upravo te odluke donesu, ali te odluke su bile upravo blokirane od Miloševića ...

(Kraj video snimka)

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Videli smo načelnika Generalštaba kako objašnjava da je vojska čekala odluku Skupštine i Vrhovnog saveta odbrane, pre nego što je mogla da se umeša u događanja. Da li je to bilo vaše shvatanje situacije na terenu? Vi ste rekli da je takve odluke blokirao Milošević? Da li ste vi tada tako shvatali situaciju na terenu?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Pazite, situacija na terenu je bila toliko teška, pa svakako da sam je ja doživljavao svakodnevno u odnosu na Perišića koji je, možda na mesec dana po jedanput boravio po jedan dan na teritoriji Kosova i Metohije. Da li mogu da kažem moj susret sa Perišićem u ovome kontekstu?

SUDIJA ROBINSON: Samo trenutak da ispravimo transkript. Tu stoji

da ste vi rekli da je Milošević blokirao odluke, a treba da stoji "on je rekao", Perišić.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, da. Perišić je rekao da je odluke blokirao Milošević". Kad je reč o tome da ste vi rekli da ste sreli Perišića, kog dana je to bilo?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: To je bilo sredinom maja 1998. godine kada je došao u posetu mojoj jedinici zajedno sa komandantom Treće armije, generalom Samardžićem.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Kada dođemo do tog materijala, kada dođemo do maja 1998. godine, onda ćemo time da se bavimo. Zasada samo dve stvari. Rekli ste da ste tu emisiju videli 2004. godine, pretpostavljam kad ste pripremali svoje svedočenje. Dakle da li ste videli tu emisiju u kojoj se nalaze ovi i drugi razgovori s Pavkovićem i Perišićem?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Emisija koju sam ja gledao 2004. godine zove se "Rat koji se mogao izbeći" (The War That Could Have Been Avoided), a u toj emisiji govore mnogi strani akteri, znači koji su imali veliki doprinos, negativan, u agresiji, znači na Jugoslaviju. Ali ovo o čemu ... Ovo šta ste vi prikazali, znači ove kratke isečke, ja sam ove isečke imao prilike da vidim, ali verovatno ne 2000. godine, već kasnije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mene, naime, jednostavno zanima da li oni možda govore o frustraciji vojske na terenu gde su svi čekali da se preduzme neka akcija, da se dozvoli vojsci da interveniše?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ne, vojska nije bila frustrirana. Vojska je bila kao i stanovništvo, kao i cela teritorija Kosova i Metohije ozbiljno ugrožena terorizmom. Znači događaji na granici, događaji na komunikacijama, veliki deo teritorije koju kontrolišu teroristi, svakodnevna kidnapovanja i ubistva ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Prema vašem iskazu, vojska nije intervenisala, niti je mogla da interveniše, zar ne?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: U to vreme, ovde se govori, znači, o

početku 1998. godine, mi smo izveštavali svoje pretpostavljene. Znači ja lično, evo vidite ove izveštaje, tabulatore koje ste vi pomenuli od 10 do 16, to su sve moji izveštaji mom komandantu korpusa. I to ovde uvek pišem, znači, na ličnost komandanta ili načelnika štaba, da oni lično se upoznaju kakva je situacija i koliko je teška situacija u mojoj zoni.

TUŽILAC NAJS: Hajde da vidimo kako su se stvari dalje razvijale. Pogledajmo sada insert 11. To je ponovo Pavković.

(Video snimak)

Novinar: ... 1998. godine gine na desetine civila. OVK, pak, likvidira Srbe i Albance lojalne vlastima. Krug mržnje se sve više širi. Egzekucije i masovne grobnice se umnožavaju. U operacije MUP-a Srbije uključuje se i Vojska Jugoslavije.

Nebojša Pavković: I ta saradnja se uglavnom odvijala po nekoliko tih pitanja: jedno je pitanje logistike koju ste vi spomenuli; drugo pitanje je bilo podrška vatrom u određenim rejonima, jer u tom periodu šiptarske terorističke bande, jedinice, imale su i teško naoružanje.

(Kraj video snimka)

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A sada ista emisija, nešto šta ste već videli. Da li je to nešto šta ste vi ranije videli, gospodine Deliću?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ovo sam video. Ovaj istup mog komandanta.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ovo šta je ovde general Pavković jasno rekao je to da se tokom 1998. godine krug mržnje širio. Bilo je sve više i više egzekucija i masovnih grobnica, a u to je počela da se uključuje i Vojska Jugoslavije na različite načine, između ostalog i pozadinskim obezbeđenjem, ali 1998. godine vojska je, takođe, počela da pruža vatrenu podršku u određenim regionima. E sada, prvo, da li je general Pavković u pravu kad govori o 1998. godini i

kad kaže da je vojska tada davala vatrenu podršku policiji?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Molim vas samo da ispravim ono šta ste rekli na početku. Vi sad kažete ono šta je rekao spiker na ovoj ovde kratkoj sekvenci, kaže rekao je general Pavković. Spiker je rekao, znači, da se širila mržnja, znači da je bilo problema, mnogo ubistava. General Pavković govori isključivo o ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, da. U pravu ste. U pravu ste. Ali da vidimo šta je rekao Pavković. To je ono šta me zanima.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: To šta je rekao general Pavković, to je, znači, potpuno tačno, ali se ovo odnosi na period druge polovine 1998. godine, kada je gotovo polovina teritorije Kosova i Metohije bila pod kontrolom terorista i kada su teroristi držali gotovo sve komunikacije između Kosova i Metohije i sprečavali, znači ne samo saobraćaj motornim vozilima, vojnim, već civili nisu mogli, znači slobodno da putuju u svojoj zemlji. Bili bi kidnapovani, znači posebno Srbi civili ili Albanci koji su bili, znači lojalni građani Srbije, radili u nekim, znači državnim institucijama. Niko od njih, znači u zemlji koja je, znači slobodna nije mogao da dođe od Prizrena (Prizren) do Prištine (Prishtine) ili od Peći (Peje) do Prištine, a da bude siguran da usput neće biti ubijen ili kidnapovan. Ja se potpuno slažem sa svim što je rekao general Pavković.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Idemo hronološki dalje. Molim tabulator 17. Sada jedno pitanje o samom dokumentu, jer mislim da je ovo prvi dokument u vezi kog smo govorili o overi pukovnika Markovića koja se nalazi pri dnu dokumenta. Mislim da ste nam vi rekli da je Marković jedan od ljudi koji je napravio izvode iz dokumenata, ovog i sledećeg. Dakle, sam dokument me ne zanima osim sledećeg. Ako pogledamo original dokumenta, što vi sada i gledate, a pozivam i sudije da pogledaju šta može da se vidi, vidimo da je ovaj dokument redigovan, da su neki delovi zacrnjeni, tako da mi ovde vidimo samo deo dokumenta, a ne sve. O čemu se tu radi ili vi to ne možete da nam kažete?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Mogu reći, jer i mene je to zanimalo. Ovo je dokument znači iz Uprave bezbednosti. Znači ovaj dokument

je dostavljen Tužilaštvu pre više od dve godine i to, dostavio sam, znači, ja istražitelju koji istražuje zločine Šiptara. A znači ovo šta je zacrnjeno, znači izvod iz ovog dokumenta, pravio je, znači, gospodin Marković i to iz onih delova izveštaja organa bezbednosti koji se odnose samo na moju zonu. A ovo šta je zacrnjeno, rečeno je, znači, da će svi delovi u kojima se pominju imena, znači, Šiptara koji su saradnici službe, znači zbog njihove zaštite, kao i njihova mesta boravka, znači biti zacrnjeni, da ne bi mogli, znači, da se identifikuju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li znate da li je komisiji ili komitetu ili grupi oficira oko stola ili bilo kome ko se bavio dostavom ovih dokumenata ikada palo na pamet da bi pitanje o tome šta bi trebalo da se uradi sa imenima informatora, trebalo da bude nešto o čemu će da odlučuje ovaj Sud?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Kada je u pitanju služba bezbednosti ona ima svoje, znači, metode u koje ja, znači, nisam upućen, ima svoje veze, ima svoje informatore koje je dužna da štiti.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači ni njima ni vama ni ikome drugom nije palo napamet da je pitanje redigovanja dokumenta, iako se ovo odnosi na OVK iz 1998. godine i možda neće da bude relevantno, ali takvih redigovanja ima u svim dokumentima, nikom od vas nikada nije palo napamet da bi o tom pitanju prvo trebalo da se konsultuje ovaj Sud, da se vidi da li ovom Sudu ti dokumenti mogu da se prezentiraju u redigovanoj formi?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ovaj dokument je, znači, rađen za potrebe Tužilaštva i istražitelj koji je pregledao ove dokumente, uz objašnjenja koja sam mu ja dao, nije apsolutno insistirao na tome, znači, da se zna ko su ti informatori. Otkrivanje imena informatora jednostavno značilo bi njihovu smrt. I ovako je, znači, ogroman broj ljudi koji su na bilo koji način sarađivali sa Srbima ili sa državnim organima Srbije, 1998. godine, 1999. godine pa sve do današnjeg dana, ubijen.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Časni Sude ono šta ja pokušavam da kažem ili da dobijem od svedoka, a na to pitanje nije odgovoreno i

neću ponovo sada da ga pitam, je nešto šta se odnosi na čitav niz dokumenata, jer ćete istu vrstu zacrnjenih pasusa da nađete u više dokumenata. Ja ću verovatno na to ponekad da vam skrenem pažnju, a verovatno ste vi to i sami videli. A sada molim vas tabulator 20. Opet, ne zanima me sam tabulator 20. Možemo pogledom da ga preletimo. To je, dakle, vanredni izveštaj povodom graničnog incidenta i vidimo u kakvom je formatu napisan i ko su učesnici u događaju. Ukoliko Pretresno veće pređe na drugu stranu, videće opis događaja, imena učesnika, mesta, aktivnosti. Gospodine Deliću, da li je ovakav oblik izveštaja koji je, u ovom slučaju, napisala vaša brigada, standardni oblik za pisanje izveštaja o ozbiljnim incidentima?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Znači ovo je ... Znači ovde ste vi kroz dokumenata mogli da vidite različite, znači vrste izveštaja, ali u svakom izveštaju je važno da imaju učesnici u događaju, da ima opis događaja i preduzete mere.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A ukoliko bude žrtava, gubitaka, povređenih?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Znači ukoliko toga bude, znači zna se da se poziva istražni sudija, da istražni sudija, znači, dolazi na lice mesta.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I ukoliko je u incident uključena i vojska, kao što je ona bila uključena u ovaj granični incident, ona će da napiše potpuni detaljan izveštaj zasnovan na svim saznanjima koje vojska ima, u kom se navodi kompletna verzija onoga šta se dogodilo.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: I pored toga, znači, pošto je incident na granici, znači upoznaje se i lokalna mešovita komisija. Te komisije su imale svoje sektore. U ovom incidentu je komisija broj 4, koja, znači, poziva sa druge strane albansku lokalnu mešovitu komisiju 4 da prisustvuje uviđaju povodom tog događaja. To je bila praksa koja se uvek sprovođila u mirno vreme.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vidite, razlog zbog kog vas ja pitam to pitanje je sledeći: Račak (Recak) je bio van vaše zone, ne tako daleko,

ali van vaše zone, zar ne?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Videli smo visoko pozicioniranog policajca, sada generala Radosavljevića koji kaže da je vojska učestvovala u događaju u Račku. Nije na vama da o tome odlučujete, nego, naravno, na sudijama. Ali ako je Vojska Jugoslavije učestvovala u jednoj pravilno izvedenoj operaciji u Račku, zar ne bi bilo razumno da se pretpostavi da negde u arhivima vojske postoji izveštaj, barem ovoliko detaljan kao ovaj, o tom događaju?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Pa u vezi sa Račkom postoje razni izveštaji. Ja verujem da će i komandant jedinice vojske koja, čiji je deo vojske bio, ne u Račku, već po sporazumu sa misijom OEBS-a u neposrednoj blizini Račka, sa druge strane puta, doći u ovu sudnicu. Ali vojska nije učestvovala u akciji u Račku, jer sam ja ... Pitao sam to toga komandanta i te godine kad smo se sreli ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kako se taj čovek zove?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Gospodin general Krsman Jelić ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Njegovo ime?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Krsman Jelić.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Komandant 243. brigade ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. A jeste li videli njegov izveštaj ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson (Robinson).

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Da dopunim transkript. Svedok je rekao "general Krsman Jelić".

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Nisam video njegov izveštaj jer ja sam komandant jedne brigade, a on je komandant druge brigade i jed-

nostavno ne vidim potrebu da ja čitam njegove izveštaje. Ali što se tiče gospodina Gurija, on je bio komandant ili komandir, čak nije bio ni komandant, nižeg ranga. On čak nije mogao da ima nikakvu koordinaciju sa vojskom. On je u to vreme bio u činu majora, a o tome može da govori, o tome može da govori, što se tiče MUP-a, načelnik Sekretarijata Ministarstva unutrašnjih poslova iz Uroševca (Ferizaj) koji je rukovodio tom akcijom.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala vam na odgovorima. To je sve šta mi je trebalo. Što se tiče dokumenta pod tabulatorom 21, radi se, zapravo, o videu. Vi ne treba da pominjete da je 53. granični bataljon koji je bio smešten u Đakovici (Gjakove) bio direktno povezan sa Prištinskim korpusom i da je bio vama podređen u disciplinarnom smislu, jer je bio u istoj kasarni. Niste dalje to objašnjavali, ali možda bi sada mogli da dobijemo objašnjenje. Koje su bile vaše odgovornosti u odnosu na 53. granični bataljon koji je bio smešten u Đakovici?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Znači 53. granični bataljon koji je smešten u Đakovici, nalazio se u mojoj kasarni. Znači on je meni ... On je primao naređenja od Prištinskog korpusa, slao izveštaje, znači, Prištinskom korpusu. Ali pošto se nalazio u mojoj kasarni, u pogledu discipline, znači njegovih vojnika u kasarni i u gradu, on je bio odgovoran, znači prema mome komandantu bataljona koji se nalazio u garnizonu Đakovica. Dalje, bio sam odgovoran za njegovo logističko snabdevanje, jer on je imao male logističke organe i iz mojih skladišta se snabdevao, znači, hranom, municijom, odećom i drugim potrebama. I sledeća moja odgovornost kada je on bio u pitanju, bila je u slučaju da njegova jedinica na granici bude napadnuta sa nekim jakim snagama, da mu, znači, pružim pomoć. Znači u pogledu discipline i u pogledu logistike, je bio odgovoran prema meni.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Dakle, ako bi se uradilo nešto pogrešno, vi biste bili taj koji bi trebalo da preduzme disciplinske mere.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Znači samo moja jedinica je imala

vojni policiju i sve događaje, počevši od tih incidenata na granici, pa i druge neke događaje, znači moja četa vojne policije je dokumentovala i prijavljivala preko službe bezbednosti Prištinskom korpusu, a ... Bez obzira da li je to bilo vezano za moju jedinicu ili za taj 53. granični bataljon.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li su se oni preklapali s vama, odnosno da li su vam se oblasti i područja preklapala?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Njihova odgovornost je bila isključivo za granicu. Oni u mojoj kasarni u Đakovici su imali samo mali deo ljudstva. Imali su, ja mislim, nekih 12 graničnih karaula. Evo, mogli bismo da ih prebrojimo ovde. Znači imali su stalno posednute karaule i imali su karaule koje mi zovemo "letnje karaule", na planinama. Znači najveći broj ljudstva tog graničnog bataljona uvek je bio na karaulama i obezbeđivao državnu granicu, a samo manji deo, znači četa za intervenciju i četa za obuku gde su se obučavali mladi graničari, odnosno vojnici koji bi došli da služe vojni rok na granici, su bili u mojoj kasarni.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Još samo nešto. Sva njihova mesta, granična mesta su bila, zapravo, u vašoj zoni odgovornosti ili su se neka ipak protezala van vaše zone odgovornosti?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Pa najveći, najveći broj njihovih, znači graničnih karaula, nalazio se u mojoj zoni ili tačnije, od karaule "Mitar Vojinović" koja se nalazi, znači na severu, pa zaključno sa karaulom "Liken" koja se nalazi kod planine Paštrik (Pashtrik). Taj deo, znači, njihovih graničnih karaula je bio u mojoj zoni odgovornosti.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A one karaule koje su bile van vaše zone odgovornosti, jesu li one bile više prema severu ili prema nekoj drugoj strani?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: One su bile više prema severu. To je, znači, od karaule "Mitar Vojinović", sledeća karaula "Morina" (Morine), "Košare" (Koshare), Kožnjar i tako dalje, one su se nalazile prema severu i prema najvećem vrhu, znači planina Đerevica

(Gjeravica) na Prokletijama (Bjeshket e Nemura). Taj deo karaula je bio u zoni odgovornosti 125. motorizovane brigade.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Tabulator 22. Ovaj dokument koji ćemo nakratko da pogledamo, je zapovest za angažovanje spremnih snaga i ako pogledamo paragraf 3.2, na engleskom je to na drugoj strani, u njemu se kaže: "Uspostaviti državnu bezbednost po dubini i zajedničkom akcijom sa MUP-om i 549. brigadom, zatvoriti sve pravce i uništiti DTG i druge snage" i tako dalje. Zanima me da li ovo naređenje tog datuma predstavlja promenu, na bilo koji način, u smislu vojske?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Znači nema nikave promene. Ovo je zapovest kojom je vojska prvi put izašla iz kasarne na tri lokacije. Kad se radi o mojoj brigadi, znači izašla je na tri lokacije van kasarne. I ako je potrebno da pronađemo kartu, da to pokažemo i na karti, jer smo to već gledali. Znači ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste tu angažovani na razbijanju i uništavanju DTG-a i drugih snaga. Kako ste vi to radili? Da li ste postavljali zasede na karaulama duž granice?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Niste, niste ovo dobro pročitali. Znači ovo je prvi izlazak vojske u prostor i kaže se da vojska, znači, bude u gotovosti. Znači "biti u gotovosti" znači da bude spremna za dubinsko obezbeđenje državne granice, za intervenciju ka ugroženim vojnim objektima, znači ako budu napadnuti i za ... Kao i za razbijanje snaga oružane pobune i ubačenih DTG na pravcima Koritnik - Prizren, Prizren - Suva Reka (Suhareke) i Paštrik - Prizren - Suva Reka, u sadejstvu sa organima MUP-a Srbije. Ovde se govori, znači isključivo o tome da vojska bude spremna, a ne da radi te aktivnosti i to, znači, sve o ovome šta se radi vezano je za granicu i za pravce koje sa granice izvode, znači, prema Suvoj Reci, odnosno ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pa ja sam čitao iz pasusa 3.2 i mislio sam da tu kaže "Razbiti, uništiti DTG i druge grupe". To je ta zapovest, zar ne? Dali se ovo naređenje odnosi na bilo koga ko može da se poveže sa ovakvom nekom grupom?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Kažete da ste čitali pasus 3.2, 3.2?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: 3.2 se ne odnosi na moju jedinicu. Odnosi se na 55. granični bataljon, a 55. granični bataljon se nalazi na samoj državnoj granici. Sva njegova dejstva, s obzirom da intenzivno traje prenošenje naoružanja, su vezana za dejstva na granici i da spreči ubacivanje naoružavanja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. A koje su bile funkcije vaše grupe, 4.2.1?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Od ... To je od tačke ... To je, znači, moja odluka, od tačke 4.1, pa do tačke 4.2.3. Ovde moje jedinice dobijaju zadatak.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vidimo da se ovde koristi ista formulacija u 4.2.1: "Razbiti pobunjeničke snage i ubačene DTG na pravcima" i tako dalje. Da li je već tada postojala jasna odluka da se eliminišu ljudi na koje naiđete? Reč je o pravcu Paštrik - Prizren - Suva Reka?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Vi sasvim, znači, pogrešno čitate i ovaj ovde tekst. Znači ovde je ključno, kaže: "Biti u gotovosti" pa se onda nabrajaju za šta biti u gotovosti. Znači biti spreman za dubinsko obezbeđenje državne granice. To je prvi zadatak. Drugo, za intervenciju prema drugim ugroženim objektima, pa se nabrajaju koji su to objekti: skladište Ljubižda (Lubizhde), skladište Đinovce (Gjiaoc) i kasarna "kao i za razbijanje snaga oružane pobune i ubačenih grupa na pravcima", ali na pravcima koji od granice vode u dubinu teritorije. Znači vojska nije imala nijedno angažovanje do 17. jula, a ovo je, kao što vidite ovde, mesec april, 22. april.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I na kraju tačka 4.5.5, preposlednji pasus u ovom dokumentu, priprema sa antinuklearnim, hemijskim i biološkim oružjem. Da li je bilo takvih kapaciteta unutar vaše brigade, mislim na biološko oružje?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Takvih kapaciteta nema ni u mojoj zemlji, a kako da ih ima u mojoj brigadi. Znači opšte mere, ovde se

radi o opštim merama protiv nuklearno-hemijsko-biološke odbrane. Znači oslanjati se na sopstvene snage. Znači imati sopstvena sredstva koja ima, znači, svaki vojnik u pripravnosti.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pogledajmo poslednji deo dokumenta, poslednju rečenicu: "Izveštaj dostavljati svakog dana u 6.00 ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodin Najs postavlja nekorektno pitanje, a svedok to nije zapazio, jer gospodin Najs govori o nekom oružju. Ovde se uopšte ne govori o oružju, nego se radi o zaštitnim merama od hemijskog oružja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Optuženi ne ...

SVEDOK DELIĆ: Ma ja sam shvatio šta hoće gospodin Najs ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: ... treba da odgovara, već svedok ...

SUDIJA ROBINSON: Da. Svedok je odgovorio. Hajde da nastavimo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Poslednji deo dokumenta: "Izveštaj dostavljati svakog dana u 6.00 sa stanjem u 5.30 i operativnom dežurnom u 22.00 sa stanjem u 21.00 i vanredne izveštaje po potrebi". Da li je to vrsta izveštavanja koju ste vi očekivali od vaših podređenih grupa čitavo to vreme, dok su se događali ovi incidenti koje ste nam opisivali?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ja kažem, u ovo vreme incidenti su se dešavali samo na granici. A ovo je uobičajena forma. Vreme za izveštaje se daje, ovo je izveštavanje, znači usmeno, putem telefona, a izveštava se u ovo vreme da bi mogli da budu napisani pisani izveštaji prema pretpostavljenoj komandi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Tako smo došli do Ešdauna (Paddy Ashdown). Na žalost, mislim da sam neke papire koje mi trebaju negde zaturio ili ih ostavio u kancelariji, pa ću da ih donesem posle pauze, ali možemo zato da pređemo na dokument iz tabulatora 45 koji je potencijalno u vezi s tim, pa ćemo da se vratimo na Ešdauna posle pauze. Molim vas da pogledamo tabulator 45. Ovo je dokument koji nosi oznaku "Vrlo hitno" i koga je sačinio generala Negosav Nikolić, a upućen je, odnosno dolazi iz komande Prištinskog korpusa i tu stoji sledeće: "S obzirom da se na teritoriji Kosova i Metohije očekuju brojne delegacije diplomatskih predstavnika, posmatračkih misija, predstavnika humanitarnih organizacija i domaćih i stranih novinara koji obilaze pojedine regione po svom planu i bez najave, a u cilju sprečavanja otvaranja vatre po rejonima u kojima mogu da se nađu navedena lica ... " Zatim ide dalje pa se naređuje sledeće: "Najstrože zabranjujem otvaranje vatre iz artiljerijskog oruđa" ... Zatim, "otvaranje vatre iz ostalih vrsta naoružanja može da se vršiti samo po proceni komandanta brigade radi neutralisanja ciljeva koji ugrožavaju živote ljudi, kao što su: bunker, zgrade u kojima nema civilnog stanovništva i drugi objekti iz kojih se otvara vatra". Zatim u paragrafu 3 kaže: "Vatru po snagama šiptarskih terorista otvarati samo ako se raspolože sigurnim podacima da u njihovom borbenom rasporedu nisu prisutni diplomatski predstavnici i posmatračke misije. Maksimalno se uzdržavati od otvaranja vatre, osim u krajnjoj nuždi". Kraj citata. Šta nam ovo govori, gospodine Deliću?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ovo je jedno vrlo ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Molim vas, gospodine Robinson ...

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson, prevodilac srpskog čita sa srpskog teksta dokumenta i to je sasvim ispravno. Međutim, ovo šta se vama prevodi, ovde se prevodi "Otvarati vatru po snagama šiptarskih terorista samo ako nema ..." i tako dalje. Insistiram da mi date snimak jer su prevodi katastrofalni i zlonamerni. U prevodu

je preskočeno ono šta je pročitala prevodilac na srpskom jeziku: "zgrade u kojima nema civilnog stanovništva". Dakle ovde je posebno naglasak na zgrade i to je citirao gospodin Najs iz engleskog prevoda, nema ga u transkriptu, a ovde piše i predamnom, a i čitao je prevodilac ovu tačku 2, kaže: "Može se vršiti samo po proceni komandanta brigade radi neutralisanja ciljeva koji ugrožavaju živote ljudi kao što su bunker, zgrade u kojima nema civilnog stanovništva" i tako dalje.

SUDIJA ROBINSON: Koji je to paragraf? Paragraf 3?

TUŽILAC NAJS: 2. Ali, časni Sude, pre nego što se time pozabavimo, ja bih ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Tačka 2 koju ste citirali i koju sam ja čuo na srpskom od prevodioca ali u engleskom tekstu toga nema.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, bez obzira na to kako ćemo da postupimo u vezi s ovim, ne mogu da vam dozvolim da tvrdite da je prevod zlonameran. Može da dođe do greške, ali ako do greške dođe, ljudski je grešiti i mi ćemo da se potrudimo da grešku ispravimo, ali reći da je zlonamerno, da je podstaknuta pogrešnim motivima je bez osnova. Vi, dakle, kažete da je prevodilac ispustio onaj deo gde se spominju civili. Šta nedostaje? Hajdemo ovo da raščistimo. Šta nedostaje? Koji deo? Koji deo nedostaje iz prevoda?

SUDIJA KVON: Ne vidim da išta nedostaje?

SUDIJA ROBINSON: Šta nedostaje? Hajde da to jasno utvrdimo? Šta nedostaje? Šta nedostaje u prevodu, gospodine Miloševiću?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja sam vam rekao da sam čuo kako prevodilac čita srpski tekst i da on čita sa dokumenta. To šta je u srpskom tekstu, nema u transkriptu. Nisam u isto vreme slušao i srpski i engleski tekst.

SUDIJA ROBINSON: Dobro, a šta konkretno nedostaje, koje reči? Na šta se vi žalite, na koji deo?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Transkriptu nedostaju reči gde se kaže da se može otvarati vatra po objektima u kojima nema civilnog stanovništva. Dakle civilno stanovništvo je preskočeno. Ova naredba pretpostavljenog starešine govori o tome da se ljudi kreću bez najave i da ne sme da se otvara vatra bez odobrenja komandanta brigade, ali da može da se otvara samo po vatrenim tačkama i da se zna da sigurno nema civilnog stanovništva. To je bitan element. Nije mala greška.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, vi čitate paragraf broj 2, a prevodilac je preveo ono šta ste vi čitali iz paragrafa broj 2.

TUŽILAC NAJS: Pretpostavljam, da.

SUDIJA ROBINSON: Da, u tome je možda problem. Ovaj paragraf koji kažete da je ispušten ...

SUDIJA KVON: Meni se čini da nije ispušten. Ja sam proverio transkript i meni se čini da to tu stoji, pa sam sad malo zbunjen.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, posle svega ovoga, meni se čini jasno da se tekst pojavljuje i u jednom i u drugom dokumentu. Što se mene tiče, ja sam to pročitao i, ako dozvolite, prešao bih na drugo pitanje.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Deliću, ono šta sam vas malo pre pitao o paragrafu 3, ja ću sada ponovo da pročitam ako ste zaboravili: "Vatru po snagama šiptarskih terorista otvarati samo ako se raspolože sigurnim podacima da u njihovom borbenom rasporedu nisu prisutni diplomatski predstavnici i posmatračke misije. Maksimalno se uzdržavati od otvaranja vatre, osim u krajnjoj nuždi".

Zašto je bilo potrebno promeniti ono za šta vi tvrdite da bi bilo potpuno legitimno zakonsko ponašanje, samo zbog prisustva međunarodnih posmatrača, naravno, nezavisno od obezbeđenja njihove bezbednosti?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Vi ste ovde ... Uzimate samo jednu naredbu. Ima desetine naredbi kojima je regulisano otvaranje vatre i na šiptarske teroriste. Sasvim normalno ako dolaze diplomatski predstavnici za koje je odgovorna, znači, za njihovu bezbednost naša država, znači moramo voditi računa čak i po cenu da šiptarski teroristi dejstvuju na jedinicu, da se, znači, ne nanesu, znači nekakva šteta ili gubici misijama. Sledeće, zabranjuje se otvaranje, znači, vatre iz teškog naoružanja, bilo koga od ovih oružja koja su pomenuta, bez odobrenja komandanta korpusa. Znači, čak ni ja, kao komandant brigade, ne mogu da naredim da se otvori vatra. I sledeće kaže se da se zaštititi civilno stanovništvo ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Oprostite, da se vratimo na ono šta je srž mog pitanja. Ako se slučajno ne možete da se setite, ja ću ponovo da pročitam moje pitanje: zašto je bilo potrebno da se promeni ono za šta vi tvrdite da je bilo potpuno legitimno ponašanje zbog prisutnosti međunarodnih posmatrača, osim, naravno, iz razloga njihove bezbednosti? Eto, to je pitanje.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Iza tog vašeg pitanja postoji nešto što je, ovako, nekorektno. Hoćete da kažete da smo mi do tada dejstvovali, znači, bez ikakvih ograničenja, a sad uvodimo ograničenje. Ograničenja su uvek postojala kod otvaranja vatre. Samo, znači, na cilj koji dejstvuje. Znači samo na teroriste koji dejstvuju, znači, na jedinicu. Nikako, znači, po civilnim zgradama. I ovde se kaže da se ne sme dejstvovati na zgradu ukoliko, iako iz nje dejstvuju teroristi, ukoliko se u njoj nalazi civilno stanovništvo. Znači cilj je zaštita civilnog stanovništva, zabrana bespotrebnog otvaranja vatre i kaže "krajnje suzdržavanje jedinica kod otvaranja vatre". Tako bi, ja se nadam, naredila makar svaka profesionalna vojska, pa i vaša.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne radi se ni o kakvoj aluziji. To je, zapravo, tema mog sledećeg pitanja i vi ste na neki način, u svom odgov-

oru to predvideli. Ovaj dokument sve otkriva, zar ne, jer do jula 1998. godine, smrt Albanaca sa Kosova je postala nešto o čemu je moglo, s vremena na vreme, da se govori i nešto šta je policija i vojska mogla da prihvati kao incident zbog onoga šta su oni radili, ali budući da su tu bili posmatrači, trebali ste sada da budete oprezniji. Zar to nije istina?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Apsolutno, to šta vi govorite, nije istina i ne odgovara stvarnosti. Ja sam bio tamo, a vi, gospodine Najš, niste bili tamo i to šta vi pričate, to su najobičnije insinuuacije. Vojska se ponašala profesionalno isto kao i Ministarstvo unutrašnjih poslova u svim momentima. I ako već govorite o poginulim Albancima, onda vas molim, dajte mi broj. Koliko je Albanaca poginulo u jednom mesecu, drugom mesecu, trećem mesecu i na kom mestu. I vi ne možete da nađete takve podatke, jer se to nije dešavalo i to ne postoji.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pogledajmo još jedan kratak video insert koji ćemo možda kasnije duže da objašnjavamo, ali pogledajmo ga sada u ovom obliku. Ponovo general Pavković. Insert broj 13.

(Video snimak)

Nebojša Pavković: Naravno, uz mnogo ograničenja, jer je trebalo, pre svega, pred očima međunarodne zajednice to raditi na jedan korektan i profesionalan način.

(Kraj video snimka)

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Možda biste trebali da elaborirate reč "aktivnosti", ali videli ste ovde da general Pavković sasvim jasno stavlja do znanja da je jedno od ograničenja koje ste imali to da ste sve radili pred očima međunarodne zajednice. Da li je to uticalo na način na koji ste se vi ponašali, gospodine Deliću?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Što se mog ponašanja tiče, znači bili prisutni posmatrači ili ne bili, moje ponašanje je uvek bilo vojničko i profesionalno. Znači na to apsolutno nisu uticali posmatrači.

Posmatrači su bili opterećenje samo u smislu što sam bio zadužen posle toga i za njihovu bezbednost, a moj profesionalizam ne može da dovede u pitanje, znači, nikakvi posmatrači i on se nikada nije mogao promeniti. Ni tada, ni danas, ni u buduće.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Idemo onda na sledeću fasciklu dokaznih predmeta, tabulator 71. Ovo je još uvek jul 1998. godine. To je naređenje, ako se ne varam, iz vaše brigade. Samo trenutak, morate to da pronađete. Jeste li pronašli dokument? Tabulator 71. Vidim da ste ga i sami označili. Možda ste označili upravo onaj deo koji mene zanima. Ovde piše: "S obzirom da se na teritoriji Kosova i Metohije očekuju brojne delegacije diplomatskih predstavnika, posmatračkih misija, predstavnika humanitarnih organizacija, domaći i strani novinari koji obilaze pojedine regione po svom planu i bez najave, a u cilju sprečavanja otvaranja vatre po rejonima u kojima se mogu naći navedena lica, naređujem: 1. Najstrože zabranjujem otvaranje vatre iz artiljerijskih oruđa kalibra 122 milimetara i iz tenkovskog topa 100 milimetara, bez odobrenja ove komande". Da li to znači da ste vi u periodu do 9. jula 1998. godine trošili navedenu municiju? To je dosta veliki kalibar.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Kao što vidite, ovo moje naređenje je povezano sa naređenjem koje ste prethodno pročitali. Znači moje naređenje se vezuje, znači za ovo naređenje od 7. jula. Znači dobio sam naređenje od komande korpusa i ja pišem svoje naređenje svojim jedinicama. Ja ne pominjem druge kalibre, već ove kalibre koji kod mene postoje. A, znači, ovde se radi o sedmom mesecu. Do, do ... Sve do 17. jula nijedan tenkovski, znači projektil i nijedno, nijedna artiljerijska granata nije ispaljena u mojoj brigadi. Znači, rekao sam do 17., odnosno do 18. jula, a naređenje, vidite da je slično ili potpuno isto sa naređenjem koje sam dobio od korpusa.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mislim da smo već prošli datum vašeg sastanka sa generalom Perišićem o kom ste hteli nešto da nam kažete, ali prvo možda da vam pokažemo njegovo pismo od 23. jula 1998. godine. Možete to da komentarišete pa ukoliko postoji nešto relevantno iz vašeg sastanka u maju, moći ćete i o tome da nam gov-

orite. Ovo je već uvršteno u spis. Mislim čak dva puta. To je dokazni predmet 469, tabulator 23. To je jedno dugačko pismo. Pretpostavljam da vam je poznato.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Nije mi poznato. Ja se nisam nalazio ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Onda ćemo malo detaljnije njime da se pozabavimo.

prevodioci: Napomena prevodioca: nemamo originalni dokument.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U pismu piše: "Nakon što sam analizirao vaše odnose sa Vojskom Jugoslavije, smatram da je nužno da vam iznesem neke činjenice". Sledeći paragraf: "Nadam se da ste bili uvereni da je veoma važno" i tako dalje. Idemo dalje na sledeći paragraf, treći: "Međutim, ne bi bilo ispravno i iskreno u ovakvim sud-bonosnim okolnostima, ako kao profesionalci koji smo sačuvali Vojsku Jugoslavije i Saveznu Republiku Jugoslaviju pod uslovima koje vi znate, vam ne bismo dali sledeće negativne činjenice: 1) stalna tendencija da se Vojska Jugoslavije koristi van institucija sistema; 2) odvajanje jedinica Vojske Jugoslavije od jugoslovenske vojske; 3) Pokušaj da se jedinicama Vojske Jugoslavije komanduje od strane neovlašćenih osoba; 4) zaobilaženje komandi u službenim razgovorima sa članovima Vojske Jugoslavije; 5) Sprovođenje kadrovske politike na nelegitimnoj osnovi i bez osnova; 6) Dostavu materijala van zakona" i tako dalje. Recite nam da li se ovo poklapa sa vašim shvatanjem situacije u leto 1998. godine, da je bilo korišćenja Vojske Jugoslavije van sistema, izdvajanje jedinica vojske, zaobilaženje komandnih nivoa i tako dalje?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Apsolutno ... Moja su saznanja sasvim suprotna ... na terenu sasvim suprotna ovome šta ovde piše. Ali ja mogu da govorim samo, znači, za nivo Prištinskog korpusa, odnosno za nivo moje brigade. Ništa od ovoga ... Ovde se, možda, govori o nekim većim nivoima. Na mom nivou i nivoima Prištinskog korpusa, znači sve što se radilo bilo je, znači, u skladu sa pravilima službe.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Da pogledamo, onda, dalje. On u

sledećem paragrafu kaže: "Konkretni primeri: tendencija da se Vojska Jugoslavije koristi van institucija sistema. Situacija na Kosovu i Metohiji mogla je da se izbegne uvođenjem stanja" verovatno vanrednog stanja "još 20. aprila 1998. godine kada sam vam u tom smislu podneo pisani predlog. Budući da vi to niste prihvatili, situacija je eskalirala i tako su predstavnici MUP-a i vi isto tako, tražili upotrebu Vojske Jugoslavije. Neke manje jedinice korišćene su direktno i indirektno, što je sa pravnog osnova protivzakonito". Gospodine Deliću, dve stvari u vezi s ovim: prvo, da li se to poklapa sa vašim sećanjem na te događaje?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ja znam, znači, moju jedinicu i ovo ne odgovara, znači, stvarnosti. Smatram ipak da je gospodin Perišić prevazišao svoje nadležnosti kao načelnik Generalštaba, jer kroz ovo on deli lekcije, znači, u državi. On je vojnik, on nije političar. Za uvođenje vanrednog stanja ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zaustavimo se ovde na trenutak, gospodine Deliću. Sećate se da sam vas juče pitao da ste vi od generala Pavkovića 2000. godine dobili instrukciju, iako nije bilo proglašeno vanredno stanje, da izvedete tenkove na ulice i da ste vi na to pitanje odgovorili da ne biste izvršili to naređenje. Ali, da li vi sada kažete da je bilo pogrešno što je general Perišić skrenuo pažnju ovom optuženom na pravne preduslove za situaciju u kojoj se našao?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Njegove nadležnosti su podrazumevale, znači, da obaveštava gospodina Miloševića i izveštava o stanju, znači, na teritoriji i da daje predloge, a ne da drži lekcije. Ovo pismo, otprilike, izgleda kao da, znači, potčinjeni drži lekciju pretpostavljenom. Na kraju krajeva gospodin Perišić je izdao svoju zemlju i ja o njemu ne želim previše da razgovaram. On u mojoj zemlji slovi za izdajnika.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim vas lepo da odgovarate na moja pitanja koja vam ja postavljam na osnovu ovog pisma. Potparagraf B: "Kako bi relevantni profesionalni zaključci sednice Vrhovnog save-ta odbrane od 9. juna 1998. godine mogli da se sprovedu, tražili smo od Vlade SRJ, tako što će da progłosi jedno od stanja: vanredno ili

neposrednu ratnu opasnost, da nam da legitimne materijalne i finansijske resurse. To do danas nije učinjeno, što znači da svako delovanje Vojske Jugoslavije van graničnih zona je još uvek ilegalno, a moguće posledice su nesagledive". Znači, u tom paragrafu vaš načelnik Generalštaba traži da se vojsci daju odgovarajući resursi i da se ona aktivira u skladu sa zakonom, zar ne?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Znači vojska je uvek angažovana po zakonu. "Pravilo službe" predviđa angažovanje vojske u nekoliko situacija. Prvo, znači u slučaju elementarnih i drugih većih nepogoda na teritoriji, kada odluku o upotrebi vojske može da donese komandant brigade; drugo, za obezbeđenje, znači, većih javnih skupova, sportskih manifestacija i za obezbeđenje komunikacija i treće, Vojska Jugoslavije se može upotrebiti u borbi protiv terorističkih i odmetničkih grupa i vojska je to radila. Znači, to predviđa "Pravilo službe" i ne zahteva uvođenje nikakvog vanrednog stanja. Vanredno stanje, znači, proglašava Skupština i ne može jedan čovek da drži predavanja, znači, Skupštini ... Znači on može samo da predloži. Tu ... To je povezano sa nizom drugih međunarodnih, političkih i drugih problema koje vanredno stanje uvodi, jer se ograničavaju prava i slobode građana.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pravila angažovanja, što vi verovatno možete da potvrdite, su dokumenti u kategoriji internih, tajnih dokumenata. To nisu javni dokumenti, zar ne?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Kako mislite? Koja pravila angažovanja? Ne postoje pravila. Postoje, znači, borbena pravila. Postoji "Pravilo službe". Vi sva pravila ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: "Pravilo službe"?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Postoji "Pravilo službe" i vi ga ovde sigurno imate. Ja čak mislim da je moja uprava vam to pravilo preko Nacionalnog saveta dostavilao. "Pravilo službe" Vojske Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Samo trenutak, molim vas. Vi ste rekli da vojska legitimno može, po "Pravilu službe", u tim okolnostima da se angažuje. Ja vam kažem da je "Pravilo službe" tajni dokument i čak i

ukoliko ga je potpisao ovaj optuženi, "Pravilo službe" ne može da prevlada Ustav. Da li to prihvatate?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: "Pravilo službe" nije tajni dokument. To je interni dokument. Znači ima najniži stepen tajnosti od svih dokumenata, što znači da može da ga ima, znači i u nekim drugim institucijama osim vojske. Uopšte nije tajni dokument. Ništa u njemu nije tajno, jer može da ga ima i svaki vojnik kad dođe u vojsku da ga pročita, jer mora da se ponaša onako kako "Pravilo službe" to zahteva.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da pogledamo sada pismo generala Perišića. Pretresno veće je to pismo već videlo, tako da ne moramo da prođemo kroz celo pismo, ali budući da ga vi niste videli, imate pravo da ga detaljnije pogledate. Da pogledamo sada paragraf broj 3. On tu govori o problemu da neovlašćena lica pokušavaju da komanduju vojskom i kaže sledeće: "Stalna želja pripadnika MUP-a da im potčinimo jedinicu Vojske Jugoslavije prouzrokuje sporove ukoliko im se to ne dozvoli, a ako im se dozvoli, onda se to koristi besmisleno i neprofesionalno, što je kontraproduktivno. Najbolji primer su Dečani (Decane) i Orahovac ...

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Je l' možemo da stanemo ovde pošto je Orahovac u mojoj zoni. Šta se dešavalo u Dečanima, ja ne znam, ali što se tiče Orahovca, tu mi je sve poznato. Ali ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pa recite nam onda, jer bez obzira na to koliko se vi možda ne slažete s tim da načelnik Generalštaba podučava ovog optuženog, teško je zamisliti da je ovo šta je on napisao nešto što nije bilo utemeljeno u činjenicama? Recite nam šta je on to pisao u julu 1998. godine, a što se odnosilo na Orahovac?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Pa iz ovoga, iz tačke "A" trebalo bi, znači, da se zaključi da je oslobađanje grada Orahovca, znači da je tom prilikom MUP komandovao mojoj jedinicom. Pa, gospodine Najs, ni vi, ni gospodin Perišić, ni niko iz ove sudnice nije bio u Orahovcu. Ja sam bio i 18. i 19. Prema tome, znam u svakom momentu šta se tamo dešavalo. Ovde Perišić nije detaljno razjasnio Orahovac, ali ga je napomenuo. Moja jedinica je bila i direktno pod mojom komandom je podržavala snage MUP-a koje su oslobodile

Orahovac terorista. Ja ovde imam i video zapis o oslobađanju Orahovca. I to jedan deo snimljen sa šiptarske strane i jedan deo snimljen sa naše strane. Znači, tu su bile određene snage MUP-a, tu je bio, znači deo moje jedinice koji je podržavao. Znači, ni u jednom momentu niko iz MUP-a, jer sam ja tu, čak komandant brigade, a iz MUP-a je bio, znači, samo ... Samo niže starešine. Njihov načelnik sekretarijata se nalazio u Prizrenu. Ja sam direktno komandovao svojom jedinicom. Znači, MUP je mogao samo od mene da traži da neutrališem neku vatrenu tačku koja ometa njihovo kretanje. Za oslobađanje jednoga grada koji ima 50.000 stanovnika ispaljeno je samo 12 projektila iz tenka T55. Samo 12 projektila, a šiptarske snage su bile, verovatno ima taj podatak, oko 1.500 ljudi. Znači ceo jedan grad je zauzet. 150 Srba je kidnapovano, znači od 17. do 19. i ne može gospodin Perišić da piše nešto, a nije bio tamo. Uz sve poštovanje, on je bio moj načelnik Generalštaba, ali ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, da li vam treba sve ovo?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Imajući u vidu okolnosti, ja sam svedoku dozvolio da bude nešto duži u svom odgovoru, međutim mislim da to moramo da dovedemo do zaključka. Postaviću sledeće pitanje. Sada ste govorili o događajima od 17. i 19, kog meseca ...

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Znači jula.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Jula. Dobro. Recite nam jeste li vi dokumente koji se odnose na taj događaj uvrstili u vaše dokumente koje imamo ovde?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Dokumenti o ovom događaju na isti način, znači, karta, zapovest, analiza, postoje, ali, koliko ja znam, ne postoje ovde. Moraću to da proverim.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vidite, sada iz ovog vašeg dugačkog odgovora koji ja nisam prekinuo, vidimo da je prilikom oslobađanja tog grada, vaša grupa u saradnji, koordinaciji ili potčinjenju MUP-u, ispalila 12 tenkovskih projektila. Zar vam se ne čini da je to materijal koji bi nas zanimao da ga vidimo ovde u ovoj sudnici, budući da se

mi ovde bavimo pitanjem uloge vojske?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ako vas to zanima, znači to je jedna profesionalna akcija, osloboditi grad od 40.000 do 50.000 hiljada stanovnika sa 12 tenkovskih projektila. Volio bih da vidim vojsku NATO pakta koja bi to uradila na taj način. Znači, ukoliko nemam ovde taj dokument i ukoliko Pretresno veće insistira, s obzirom da sam oslobođen, znači, čuvanja vojne tajne, kao i moja sva dokumentacija, ako smatrate da to treba da se dostavi iz Beograda, ja ću se potruditi, znači, da to bude – kompletna dokumentacija za, znači, 18., jer, znači vojska i policija su ...

TUŽILAC NAJS: Mislim da smo čuli dovoljno o ovome, osim ako neko drugi ne želi da čuje još nešto, ali mislim da je rečeno šta je trebalo da se kaže.

SUDIJA ROBINSON: Sada je vreme za pauzu. Nastavljamo sa radom za 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Najš.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da se vratimo na pismo generala Perišića i ono šta u njemu piše o Dečanima i Orahovcu. Reći ću vam nešto šta smo čuli ovde u svedočenju gospodina Kroslanda (John Crosland). On je razgovarao sa generalom Dimitrijevićem u predmetno vreme i on je rekao da je njemu bilo očigledno da Perišić i Dimitrijević nisu bili u celosti informisani o tome šta se dešavalo na terenu na Kosovu i da su bili zaobiđeni u operativno-komandnom lancu koji je išao direktno od generala Pavkovića prema ovom optuženom i prema Šainoviću. Šta vi kažete na to? On je bio vaš komandant, Pavković. Da li je on u direktnoj liniji komandovanja zaobilazila Perišića i Dimitrijevića?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Dimitrijević apsolutno nije u komandnom lancu. General Pavković nema ništa sa Dimitrijevićem. A što se tiče Perišića, znači, general Pavković nema direktnu komunikaciju ni

sa Perišićem, jer general Pavković ima komunikaciju sa komandantom Treće armije. A samo da vam kažem da u ovo vreme, znači, pa sve do oktobra meseca u Prištini se nalazi istureno komandno mesto armije na čijem čelu se nalazi general-potpukovnik Simić. Gospodin Pavković nije mogao da donese nijednu odluku, a da mu tu odluku nije odobrio, znači, general-potpukovnik Simić, koji je načelnik štaba Treće armije i znači zamenik komandanta Treće armije, generala Samardžića. Prema tome, komandni lanac apsolutno nije narušen, a general Dimitrijević, on nije u komandnom lancu. On je služba bezbednosti. On ima svoj lanac po vertikali, znači do nivoa brigade koji povezuje organe bezbednosti i jednostavno nije predviđeno da komandanti bilo koje jedinice, korpusa i tako dalje, imaju bilo kakav, znači ... Bilo kakvu obavezu izveštavanja, znači, generala Dimitrijevića, kao šefa te službe.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vama treba puno vremena da odgovorite na jednostavna pitanja ili pitanja koja ja smatram jednostavnim. Dakle, da li ste vi mogli da vidite da Pavković ima direktnu liniju komandovanja koja zaobilazi Perišića? Da ili ne?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kada je reč o paragrafu 3 ovog pisma, naravno, Perišić je trebao da ima pristup svim obaveštajnim podacima koje je želeo, jer linija izveštavanja išla je do njega i on je, dakle, mogao da ima pristupa svemu šta je hteo, zar ne?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Svakako. Linija ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I vidimo da se on ovde žali na nešto šta se dešavalo u vašoj zoni na kojoj ste vi komandovali i on tada, u to vreme, 23. jula, prema vašim rečima četiri dana nakon tog događaja, govori o tome. Kako to da je general Perišić to pogrešno shvatio?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Pa general Perišić je ovde. To pitajte njega. Ja mislim da imam relevantnu dokumentaciju za ovaj slučaj i mogu ... I ako je bitno, možemo sutra da se time bavimo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li se sećate ... Aha, znači vi imate još

neke dokumente koji nisu ovde u sudnici, a koji se odnose na tu temu? Da li ste to hteli da kažete?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ja sam rekao da sam poneo najveći broj dokumenata za koje sam mislio da mi mogu pomoći u unakrsnom ispitivanju, da ne pričam praznu priču, već da dokumentujem svaku reč koju kažem.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li sam vas onda dobro shvatio. Vi ste ovde došli naoružani dodatnim dokumentima kako biste odgovorili na pitanja koja ste predvideli da ću da vam ih postavim, ali ti dokumenti nisu uključeni u onih 629 dokumenta koji su ovde prezentirani?

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najis, "naoružan" je možda neprikladna reč.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Evo, opremljen.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ja imam deo svoje dokumentacije. Pravni zastupnici su, znači, došli do dokumentacije i birali dokumentaciju po njihovom, znači, razmišljanju o pojedinim temama koje su, znači, meni dali za pripremu. Ja sam svakako ... Da sam ja bio u situaciji da biram dokumentaciju, ja bih uzeo daleko veći broj dokumenata.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ćemo onda jednog dana da saznamo uopšteno ili ćemo da dobijemo neki popis iz kog bismo mogli da saznamo šta vi tačno imate od tog dodatnog materijala ili moramo da čekamo da nam vi to date na kraju priče? Možete li da nam kažete šta vi to tačno imate?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Dokumentacija koju imam to je, znači, dokumentacija koja se odnosi na moju jedinicu. Svaki dokument koji budemo upotrebili, znači u ovoj sudnici, znači biće dostavljen zastupnicima Odbrane koji će, ukoliko se smatra da je taj dokument potreban, znači ovome Sudu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Časni Sude, ovo će da stvori jedan zan-

imljiv problem, ali time ćemo da se baviti malo kasnije. Sećate li se da smo vam i sudije i ja juče i prošle nedelje postavili dosta pitanja o zajedničkoj komandi. Pogledajmo sada paragraf 3(B) ...

prevodioci: Prevodioci napominju da nemaju originalan dokument.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: “Pokušaj civilnog dela da komanduju korpusom: komandant korpusa odgovoran je za procenu situacije i planiranja operacija VJ i MUP-a u saradnji sa civilnim delom štaba i MUP-a, za prosleđivanje toga Šainoviću i Miniću kako bi oni podelili zadatke svima, osim Prištinskom korpusu. U praksi, komandant Prištinskog korpusa planira ono šta mu je naređeno da uradi i to na zahtev Šainovića, Minića i MUP-a i to, na taj način ...

SUDIJA ROBINSON: Moramo da promenimo stranicu na grafoskopu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Izvinjavam se, nisam pimetio, “ ... postaje neka vrsta njihove službe za planiranje i izvršenje. Budući da on i svi mi želimo da se taj plan realizuje, ako drugi to neće ili ne mogu, on to izvršava sa jedinicama Prištinskog korpusa, što dovodi do ilegalnog, nesistematskog i neadekvatnog korišćenja jedinica Vojske Jugoslavije, čime se ruši sistem. Oni dele jedinice, troše ih, vezuju ih i ako je onda zaista i potrebno da se korpus koristi u skladu sa pravilima za korišćenje korpusa u borbi, možda to neće da bude moguće”. Eto vidimo, Šainović i Minić, civili, spominje se i Prištinski korpus i način na koji se zaobilaze pravila. O čemu je tu govorio general Perišić?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Kroz oba tačku 3(B) se vidi samo sujeta gospodina Perišića. Znači nije moglo da bude nelegalne upotrebe korpusa ni u jednom momentu. U Prištini se nalazio, znači, general Simić. To je sledeći starešina iz komandnog lanca iznad Prištinskog korpusa. General Pavković, kad bi odlazio na te sastanke, morao je, znači, da prvo kod generala Simića, znači da mu kaže zbog čega je pozvan na sastanak. Ako je primio, znači neku obavezu ili ako je trebalo angažovati bilo koju jedinicu iz Prištinskog korpusa, to je morao da odobri general Simić. A general Simić je načelnik štaba Treće

armije, generala Samardžića koji je u direktnoj vezi, znači i prvi u lancu komandovanja do generala Perišića. Znači, general Simić je ili odobrio da se upotrebi neka jedinica ili nije odobrio. General Pavković, znači bez generala Simića nije mogao da upotrebi nijednu jedinicu korpusa, ako je ta jedinica trebala da sadejstvuje, znači MUP-u. Moja jedinica nikad nije upotrebljena, znači nelegalno, nikada nije nikome data da sa njom komanduje. Prva upotreba moje jedinice, znači u julu, 18. jula kod oslobađanja Orahovca.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja ću da vam iznesem jednu jednostavnu tvrdnju, a onda ćemo da odemo dalje od ovog pisma. Ja vam kažem da ste vi imali velike poteškoće da na pitanja sudija ili na moja pitanja odgovorite kako je funkcionisao komandni lanac kad se koristi izraz "zajednička komanda". Razlog zbog kog ste imali te poteškoće je to što ste znali da ste vi odgovarali jednom nepravilnom i ilegalnom telu koje nije imalo prava da vam komanduje. Da li je to istina?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Baš obrnuto, ja uopšte nemam nikakvih poteškoća oko zajedničke komande. Molim vas dozvolite da izvučemo jedan tabulator gde postoji zajednička komanda i da vam to ponovo dokažem. Znači, zajednička komanda kako vi posmatrate, nije postojala. Za mene zajednička komanda, to je Prištinski korpus, od njega sam dobijao naređenja. Da li možemo iz tabulatora 4 da pogledamo jedno naređenje zajedničke komande?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Radije bih da to ne radimo. To može da se uradi u dodatnom ispitivanju. Ja sam vam rekao šta sam hteo i želim da krenem dalje, konkretno na lorda Ešdauna.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da li bih mogao prvo da kažem moj susret sa generalom Perišićem, pošto ste ga pomenuli i rekli ste da imam mogućnosti da kažem ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ako se to odnosi na ovu temu ...

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Direktno se odnosi na ovu temu. Krajem maja 1998. godine posetili su me, znači, u istom danu general Perišić zajedno sa komandantom Treće armije. Znači ja sam ih sačekao u Prizrenu na svom sportskom igralištu koje je ujedno bio i

heliodrom. Normalno, po izlasku iz helikoptera, predao sam raport generalu Perišiću, znači rukovao se sa njim i prvo šta me je pitao, znači "Kako je Deliću?". Ja sam rekao "Teško. Situacija u mojoj zoni je izuzetno teška" i još idući prema kolima, jer smo trebali da odemo u moju kancelariju, rekao sam: "Gospodine generale, učinite nešto. Svi putevi u mojoj zoni, znači put Đakovica - Klina (Kline) - Priština je prekinut, drže ga teroristi. Put, znači Prizren - Orahovac - Mališevo (Malisheve) je prekinut, drže ga teroristi. Imam informacija da će put Suva Reka - Štimlje (Shtime) ovih dana biti prekinut i da ja više nemam, osim komunikacije ovde preko Sredske (Sredske), po jednoj lošoj komunikaciji, da neću imati nikakve veze sa pozadinom". General Samardžić je upotrebio jednu vulgarnu reč koju ja neću da kažem, a general Perišić je rekao "šta te briga. Neka uvedu vanredno stanje, mi ćemo to rešiti za 10 dana". Mene čudi, znači, da tako visok starešina, tako visokog ranga, tako potcenjivački se odnosi prema jednom problemu, jer ovaj problem ne bi mogao da se reši, ne za 10 dana, nego ni za 10 meseci. On zna kako je mislio da to uradi za 10 dana. I nije mi pružio nikakvu pomoć. Znači, taj put je posle tri dana presečen i ja više nisam imao nikakvih komunikacija osim tog slabog puta, znači preko Sredske, između Metohije i između Kosova.

SUDIJA ROBINSON: Hvala. Gospodine Najs, nastavite.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Idemo sada nazad na lorda Ešdauna. Nakon što smo videli ono šta je pisao o izbegavanju kontrole međunarodnih posmatrača, želeo bih da vam iznesem sledeću stvar. Problem sa lordom Ešdaunom i njegovim iskazom je da budući da je on stvari posmatrao kroz dvogled iz Albanije, vi niste imali razloga da znate da je on tamo i tako vas je uhvatio. Nije li to istina?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: I ono prvo šta ste rekli, vaša prva konstatacija vezana za međunarodne posmatrača, je smešna. Mi smo bili u svojoj zemlji. Bili smo napadnuti terorizmom, kao što je to ovih dana bio i London (London). Valjda je terorizam opasnost za sve zemlje sveta i nismo imali šta da krijemo. Mi smo upravo želeli da dođu posmatrači ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja vas molim da počnete da ograničavate

vaše odgovore. Ovo je, inače, tabulator 37, ukoliko to Sud zanima. Zanima me ovo šta ste rekli o iskazu lorda Ešdauna i kako to da ste vi to rekli. Prvo, da li ste slušali njegov iskaz?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Prvo, vi ste rekli da nas je uhvatio lord Ešdaun. Lord Ešdaun, znači, po onome kako ste vi ovde prezentirali gde se nalazio u Albaniji, ja sam i vama napravio tu šemu, apsolutno mogao je da vidi samo jedno albansko selo, znači i to koje je raštrkano ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim vas lepo, ja pokušavam da vam dam priliku da na to sasvim direktno odgovorite, pa vas zato molim da saslušate moja pitanja. Prvo, da li ste slušali svedočenje lorda Ešdauna?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ne, osim ovog transkripta ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A jeste li pročitali transkript njegovog svedočenja?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ovaj deo ovde, znači, pročitao mi je gospodin Milošević.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je to sve čime ste se služili kada ste izrazili one poglede o lordu Ešdaunu koje ste izrazili?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ono šta je meni pročitano i ono šta je meni rečeno, znači, vezano za neku tačku na granici sa Albanijom, za ono šta se od mene tražilo, je sasvim dovoljno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Šta mislite kada kažete "sasvim dovoljno za ono šta se od mene tražilo"?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Pa od mene ... Evo, vi ste od mene tražili, znači, ako sam ja rekao tačka na granici sa Albanijom kod sela Gegaj (Gegaj) ili kod albanske karaule "Kamenica" (Kamenice), da se sa te tačke, kako je lord Ešdaun rekao, vidi celo Kosovo do Prištine, to je apsolutno neistina. Onaj ko poznaje topografiju makar i u najmanjem obimu, zna da sa te tačke ne može da se vidi dalje od tri do četiri kilometra. A to je samo to jedno albansko selo. To je selo, znači,

Molić (Mulliq). Da pogledam, da ne bude sad ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Koja karta, od ovih ovde, može da vam bude od najveće pomoći?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Molim vas da se ispravi u transkriptu. To je selo Morina sa svojim zaseocima. Selo Molić ne može da se vidi. Ja sam tamo bio, da ne kažem, stotinu puta, desetinu puta. Znam svaku livadu na tom terenu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim vas, nemojte da upadate u zamku ili možda mislite da je to zamka? Mi želimo da procenimo kako ste vi dali vaš iskaz i šta to tačno znači. Da li vi kažete da lord Ešdaun definitivno nije u pravu i da je onda, zapravo, sve to izmislio ili možda kažete da je on možda pogrešio i nakon što kažete šta tačno mislite, onda ćete da nam objasnite zašto to mislite?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Vi ste meni rekli gde se nalazio lord Ešdaun u Albaniji. Ja odlično poznajem taj deo ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne. Ne, gospodine Deliću. Nisam. Želim da prvo sve utvrdimo pravilnim redosledom. Upravo zato ne želim da upadnete u zamku. Optuženi je dao rezime njegovog iskaza. Mi smo rekli da je to označeno na karti. Zatim ste vi dobili jednu kartu i tu ste kartu odbili. Rekli ste da je previše detaljna i možda ne dovoljno topografska. Nakon toga ste dobili ovu praznu kartu. Vi ste dobili ovu kartu praznu i vi ste na njoj ucrtali položaj gde, evo pogledajte ovu kartu ... Vi ste u njoj sami ucrtali položaj na kom vi kažete da se nalazio lord Ešdaun. I posle toga ste na karti zasenčili područja za koja vi kažete da mogu, odnosno da ne mogu da se vide sa tog mesta. I da zaokružimo taj istorijat, vi ste objasnili situaciju gospođi Diklić (Diklich). Ja sam pitao Pretresno veće da li žele da se onda bave kartom, a oni su rekli "ne", to će da bude u unakrsnom ispitivanju. Mislim da je onda gospođa Diklić rekla optuženom da ne može da bude naneta nikakva šteta ukoliko se njemu objasni ono šta ste vi njoj rekli. U svakom slučaju, tu kartu nismo mi označavali. Sve oznake u toj karti uneli ste vi. Da li se sećate toga?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da, da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Iskaz lorda Ešdauna je, prema vašem shvatanju, bio, šta? Da je on bio u selu Gegaj i da je video selo Junik (Junik)? Da li vi tako razumete njegovu svedočenje?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Pomenut je Junik.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne. Vi ovde iznosite poglede o tačnosti iskaza jednog svedoka u ovom Predmetu, čoveka koji ne traži da mu se pripisuju neke specijalne zasluge, čoveka koga treba objektivno proceniti. Molim vas da mi kažete šta ste vi shvatili, kakvo je vaše shvatanje onoga šta je on u svom iskazu rekao? To je veoma jednostavno pitanje. Recite nam šta ste vi shvatili da je on rekao? Gde je stajao i gde je video šta?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Kad pominjete Junik, za Junik me je pitalo Pretresno veće. Gde se tu, kada je pokazana karta koju je, znači, pribavilo, znači, pravni savetnici, na toj ... I karta prikazana na grafoskopu, gde je tu Junik? Ja sam pokazao, znači, da se Junik nalazi severno i da sa tačke gde se nalazio lord Ešdaun, ne može to da se vidi. A u transkriptu, znači, vezano za lorda Ešdauna, rečeno je, znači, da se nalazio u Albaniji na granici sa Saveznom Republikom Jugoslavijom u blizini sela Gegaj, da je ispred sebe, znači, mogao da vidi, znači, celo Kosovo i Metohiju, maltene do Prištine, da je video položaje minobacača i već je ocenio da su to položaji minobacača 82 milimetra, da je video tenkove i tako dalje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zaustavimo se ovde. Idemo redom. Optuženi vam je sugerisao da je on imao dobar pregled nad celim područjem južno od Junika. Ali lord Ešdaun je, zapravo, rekao sledeće. Ja ću to polako da pročitam. Nadam se da ćete moći da pratite. On je rekao, citat: "Otputovao sam od Bajram Curija (Bajram Curri) do Trepoje (Tropoje), to je brdski put sve do graničnog prelaza. Nakon toga pratio sam taj granični prelaz sve do jednog mesta na albansko-kosovskoj granici". I onda je to označio na karti "sve do iznad sela za koje mi je rečeno da se zove Gegaj. To mi je dalo dobar pregleda nad celim područjem južno od Junika. Tamo se nalaze neka mala sela. I zaista, mogao sam da vidimo dosta duboko

u Kosovo, zato jer je to mesto gde se nalaze ravnice skoro sve do Prištine". Dakle, imajući u vidu taj iskaz, mi smo lordu Ešdaunu poslali transkript vašeg svedočenja i ovu kartu. Molim sudskog poslužitelja da ovo raspodeli.

ADVOKAT KEJ: Pitam se da li bi možda Tužilaštvo moglo da pokaže ono šta je lord Ešdaun označio na kartama. Izgleda da je to originalni dokazni predmet. Ja sad ne mogu da se setim dokumenta.

TUŽILAC NAJS: Mislim da je to on samo pokazao pokazivačem na karti.

ADVOKAT KEJ: Aha, zato valjda toga ne mogu da se setim.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Idemo sada redom. Lord Ešdaun je proveo nekoliko godina u vojsci i to ne kada se dogodila "krvava nedelja" (Bloody Sunday) kao što je to sugerisao optuženi. Na drugim mestima je služio i on je onda nacrtao na ovoj karti mesto sa koga je posmatrao, na visini od 1.000 metara s koga se vidi Ponoševac (Ponoshec). Budući da je karta lorda Ešdauna poslata faksom, nije baš najjasnija, pa smo mi pokušali jasnije da ucrtamo stvari na ovoj karti, jer se tako lakše vidi. Molim da se to stavi na grafoskop. Dakle ovo je isto možda potencijalni faktor. U bivšoj Jugoslaviji su vaše karte, kao što je slučaj sa ovom koja je nedavno predočena, označena sa kartama dužine i širine. Karta koju je označio lord Ešdaun ima i te crte, međutim obično se za snalaženje na karti koriste koordinate. I ako pogledate ove koordinate, njegova pozicija se nalazi na 359982 i sada ako pogledamo poslednji dokument koji ste vi dali, ne znam koji je to dokazni broj, to je ova karta ... Pretresno veće će da se seti ...

SUDIJA KVON: Tabulator 630.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Naravno, to još moramo da prevedemo, ali vi ste ovde njegov položaj označili, ne na koordinati 359982, nego na koordinati ... U stvari, ispravljam se. Ako trans-

formišemo koordinate sa jedne strane na drugu, vidimo da ste ga vi ucrtali, ne na 359982, nego na 362982, što je nekih 1.000 stopa niže od mesta na kom on kaže da se nalazio. Da li me pratite?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ja vas pratim, ali ...

SUDIJA ROBINSON: Samo trenutak. Gospodine Najs, mislim da je sada važno da se utvrdi ono šta je rekao gospodin Kej (Kay). Gde je gospodin Ešdaun u svom iskazu rekao da se nalazio?

TUŽILAC NAJS: On je to pokazao na karti pokazivačem i to nemamo.

SUDIJA ROBINSON: Ali šta stoji u transkriptu?

TUŽILAC NAJS: Pa u transkriptu stoji, budući da taj deo njegovog iskaza nije osporavan, u njemu stoji samo da je išao do jednog uzvišenja nad selom za koje mu je rečeno da se zove Gegaj i da je odatle imao dobar pogled na celo područje južno od Junika. Ovde na karti možemo da vidimo Gegaj, što se po nadmorskoj visini nalazi ispod označene tačke. Da je u to vreme osporen taj detalj iskaza lorda Ešdauna, onda je o toj temi moglo s njim da se razgovara.

SUDIJA ROBINSON: U redu. I kako sada tačno glasi vaše pitanje koje postavljate svedoku?

TUŽILAC NAJS: Hvala.

ADVOKAT KEJ: Izvinjavam se što prekidam. Samo jedna stvar. Postoji video arhiva i mi na snimku možemo da vidimo tačno šta je on pokazao. Ja ne znam tačno kakav je postupak ovde. Gospođica Higgs (Higgins) se bavi tim delom, ali možda bi mogao da se pronađe snimak tog dana suđenja kako bismo na video snimku pogledali šta je on tačno pokazao.

SUDIJA ROBINSON: Da, to bi bilo korisno

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle da završimo sa onim šta je on rekao

u svom svedočenju, a onda ću da vam pokažem još jedan dokument. On je u svom svedočenju, a u vezi sa ovim rekao da je video i jedan minobacački položaj koji je bio razmešten na klasičan način Varšavskog pakta (WTO, Warsaw Treaty Organization). Video je kako se vodovi kreću u oklopnim borbenim vozilima i kako se na kuće u selima u tom području puca iz minobacača i tenkova. Dakle, to je njegov iskaz. Još jedna stvar koja je možda relevantna. On je, naime, gledao te karte u svetlu vašeg iskaza i ako pogledamo sada ovu kartu koju sam vam pokazao, vidimo Brovinu (Brovine). To je jedno selo na severu, a istočno od žute crte koja ide sa severa ka jugu, pored Brovine vidimo i još jedan put koji je ovde bele boje i ja pretpostavljam kada bi lord Ešdaun ponovo došao ovamo da svedoči, a on je voljan da to učini, da bi on na osnovu svojih beležaka izračunao da su se tenkovi nalazili na ovom istočnijom od ova dva puta i da su ti tenkovi granatirali kuće zapadno od ovog zapadnog žutog puta. Ova vertikalna sekcija koju nije nacrtao lord Ešdaun, nego neko u Tužilaštvu, dakle ovde se vidi presek terena sa tog mesta promatranja u smeru Brovine i ispada da karte kažu da se Brovina može videti sa tog posmatračkog mesta. Idemo sada redom. Da li prihvatate ...

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Kartu je crtao amater koji nema veze sa vojnom topografijom. Prvo ... Evo pogledajte, pa nemojte da se služite, ovaj, ovakvim stvarima. Ako pogledate, ovde piše "Planik", znači Planik da je udaljen znači na pet kilometara od ove tačke. Na karti pogledajte da je Planik visok 537 metara, a vi ste ga ovde prikazali da je visok 500 metara. Znači od Planika ne može da se vidi Ponoševac. Ponoševac se nalazi odmah ispod Planika ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kažu mi da je na grafoskopu pogrešan crtež. Samo trenutak.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Na grafoskopu je dobar crtež, ali, ali ovo apsolutno nije tačno. Onaj ko je ovo radio, taj ne poznaje topografiju. Pogledajte samo ovu ovde tačku. Ja ne želim da se bavim ovde, ovaj, amaterskim radom ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Deliću, ako smatrate da su takvi

komentari od pomoći, nastavite. Ali ja vam kažem, ovu kartu nacrtao je lord Ešdaun kao odgovor na vaš iskaz i sa kartama koje je imao na raspolaganju i za kratko vreme koje je imao na raspolaganju. Ali vi nastavite tako da govorite. Recite nam tačno šta je tu netačno?

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, malo sam zbunjen.

TUŽILAC NAJS: Ovo je karta koju je nacrtao lord Ešdaun.

SUDIJA ROBINSON: Rekli ste ranije da ovo nije nacrtao lord Ešdaun.

TUŽILAC NAJS: Ovo je crtao Ešdaun, a ovo je crtao neko u Tužilaštvu.

SUDIJA ROBINSON: Znači ovo šta je sada na grafoskopu, to je nacrtao lord Ešdaun. Ne znam da li je to bitno za zaključak ovog svedoka.

TUŽILAC NAJS: Ne, to nije bitno za njegov zaključak.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Vrlo je bitno. Mada mogu da se vratim na sve ove tačke, ali, molim vas, posmatrajte samo ovu tačku koju ja pokazujem na grafoskopu. To je tačka koja pokazuje, znači, na udaljenosti od četiri, od pet kilometara objekat "Planik" i onda se ovde kaže da je to 500 metara. Objekat "Planik" nije 500 metara. Objekat "Planik" je 537 metara. Ovde se onda, znači, kaže da je ovo ... Ovde je Ponoševac. Pogledajte na karti koja je visina Ponoševca. Visina Ponoševca je nešto preko 400 metara. Znači objekat "Planik" se nalazi neposredno ispod ... Ponoševac se nalazi neposredno ispod objekta "Planika" i za 100 metara je manja visina. Znači Ponoševac ne može da se vidi od ovoga ovde objekta.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: To jeste spor između vas i lorda Ešdauna. On je odredio, koliko je mogao, tačku sa koje je gledao, kod Gegaja. Vi ste u svom prvobitnom svedočenju rekli da je on bio iznad tog sela.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ali vi ste ga sada dali kod sela Ljukaj, a ne kod sela Gegaj. Molim vas, vi možete sada podešavati ovo

onako kako vama odgovara, ali ja vam kažem, nikada neće moći sa bilo koje tačke da vidi Ponoševac zbog objekta "Planik". A rekli ste meni selo Gegaj. Niste mi naveli koordinate tog sela. Sada ste pomenuli koordinate. Sad ste pomerili tu tačku u blizinu sela Ljukaj, jer od sela Gegaj, tačka koju ste ovde prikazali ili kažete da je to sam ucrtao lord Ešdaun, to je, znači, za više od jedan kilometar iznad sela, znači Gegaj i bliže selu Ljukaj. Ali nezavisno od toga, čak da uzmemo i da je ovo šta vam je nacrtao lord Ešdaun i dalje se ne vidi Ponoševac zbog objekta "Planik". To ... Ovo uče, znači, studenti Vojne akademije na trećem času. I ljudi će nam se smejati zbog ovakve konstatacije. Ja molim da se ovo ispravi, znači ako neko već crta ove šeme, da se ove šeme isprave, jer one apsolutno ne odgovaraju, znači ne mogu se prihvatiti. Neozbiljno je da raspravljamo o ovakvom jednom crtežu koji su crtali neki amateri i verovatno sa nekim ciljem. Samo ako bacite jedan pogled na kartu i na ovo šta je nacrtano, biće vam jasno, znači, da je ovo sve pogrešno.

SUDIJA ROBINSON: Generale, već imamo u dokaznom materijalu komentare koje ste nam dali na ovaj crtež.

SUDIJA KVON: Generale, da li imate nešto da kažete o ovom crtežu? On će da bude stavljen na grafoskop.

SVEDOK DELIĆ: Ovaj crtež opet prikazuje, znači, tu kao 1.000 ... Potok Molić ... Potok Molić je nešto šta može da se vidi. Međutim Brovina ne može da se vidi. Brovina je na nadmorskoj visini 453 metra, a iznad sebe ima objekat "Hordup" koji je na nadmorskoj visini od 600 metara. Znači razlika između nadmorske visine je 150 metra, tako da ne može, znači, da se vidi taj objekat.

SUDIJA KVON: A gde može da se nađe nadmorska visina Ponoševca? Vi kažete 400 i nešto.

SVEDOK DELIĆ: Nadmorsku visinu Ponoševca, gospodo, lako izračunavate gledajući, znači, ove izohipse. Ovde postoje, znači, izohipse

kojima se izračunava nadmorska visina. Ali ovo je fotokopija karte ... Znači ja mogu samo sad da kažem približno koliko je ta visina.

SUDIJA KVON: Hvala.

SVEDOK DELIĆ: Ali sa neke druge karte. Nadmorska visina Ponoševca je nešto ispod ... Možda 440, oko 440 metara. Ne mogu precizno sa ove karte to da odredim, jer ovo je fotokopija. Znači ako imate objekat oko 440 metara, a neposredno iznad njega na pola kilometra objekat od 537 metara, vi ne možete, znači, da vidite taj drugi objekat.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Imam još samo par stvari u vezi s ovim pre nego što pređemo na drugu temu. Prihvat ćete, zar ne, da tačka sa koje se posmatra, naznačena na ovoj karti koju je vaš vojni zavod u Beogradu označio, je drugačija tačka nego ona koju je naznačio lord Ešdaun? Da li to prihvatate?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da, jer vi niste konkretno odredili koordinate tačke. Vi tek danas govorite o koordinatama tačke, ali ste rekli u blizini sela Gegaj. Ovo šta ste vi ovde pokazali nije u blizini sela Gegaj, već u blizini sela Ljekaj.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači, što se tiče ove karte, podićiću je ovde, u bilo kom proračunu, bilo da se može videti preko vrha tog objekta, između ili ne, sa te tačke posmatranja može da se vidi jedan deo Brovine ili cela Brovina ako se gleda duž južnih bokova tog objekta za koji kažete da bi bio između i da bi predstavljao smetnju. Da li to prihvatate?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da li ste vi ikada bili u selu Brovina? Niste bili u selu Brovina. Moja jedinica je jedno vreme bila u selu Brovina i ja znam šta se tamo vidi. I ja vam kažem: ne vidi se selo Brovina.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mesto sa koga je posmatrao lord Ešdaun je bilo prihvaćeno i odobreno mesto za posmatrače evropske misije (EUMM, European Union Monitoring Mission) u to vreme i možda

je sasvim moguće precizno da se odredi gde se ono nalazi i ako to bude potrebno, to ćemo i da uradimo. Ali ako pogledamo kartu ...

SUDIJA ROBINSON: Da li je to u dokaznom materijalu?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne. Ja samo iznosim tu tvrdnju. Ne znam da li je to bilo u svedočenju ili ne. Ali ako pogledamo sa severa prema istoku, prema Brovini, Ponoševcu i prema putu koji ide sa istoka kroz Stublu (Stubell) i dalje, da li su ti putevi bili u vašoj zoni odgovornosti?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ovi putevi nisu bili u mojoj zoni odgovornosti, ali u ovo vreme jedna moja jedinica se nalazila u rejonu sela Brovina. Jedna manja jedinica.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ako, kao što nam kaže lord Ešdaun, ako su tenkovi pucali na kuće u tom kraju, a to nisu bile vaše jedinice, čiji su to mogli da budu tenkovi?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Znači, prvo, tenkovi nisu pucali u zgrade i ovde je u jednom od tabulatora postoji izveštaj vojne policije o oštećenjima na zgradama iz kojih su dejstvovali teroristi i da su ispaljena samo dva tenkovska projektila koja su, znači, oštetila jednu zgradu. Znači to vaša konstatacija – “tenkovi pucali na zgrade” - ne stoji. Znači tu je bila moja jedinica, nalazila se otprilike 20 dana u rejonu sela Brovina, a moja jedinica i moja zona odgovornosti je dole, znači južnije pema gradu Đakovici, na udaljenosti od Ponoševca za oko pet kilometara.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Samo trenutak. Kažete da je u jednom od tabulatora izveštaj vojne policije o oštećenjima nanetim zgradama. Da li to znači da ste vi znali da su te zgrade na putu sever-jug od Ponoševca prema Juniku oštećene i to granatiranjem iz tenkova.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Nemojte, molim vas, da izvrćete moje reči. Ja sam, znači, bio tamo. Ne radi se, znači, o Juniku. Radi se o selu Popovac (Popoc). To je južno od Ponoševca. Iz kuća je bio napad na kolonu koja se, snabdevačku kolonu na ovome putu. Znači, dejstvovano je na dve ili tri kuće. Posle toga je izvršen uviđaj

od strane policije i napravljen zapisnik i taj zapisnik je ovde predočen, znači u toku izlaganja, znači, gospodina Miloševića i o njemu smo, takođe, raspravljali.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je Popovac bio vidljiv s one tačke koju je naveo lord Ešdaun kao tačku posmatranja?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Što se tiče Popovca, moguće da su bile vidljive samo pojedine kuće.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da vidimo da li možemo da nađemo dokument u kome to piše, kako vi kažete? Da li možete da pregledate tabulatore i da nam kažete gde je taj dokument? Da li je to možda tabulator 40 u registratoru broj 1? Ja bar mislim da jeste ...

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Upravo tražim.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodin Ku (Philip Coe) kaže da to može da bude i tabulator 36, ali nisam siguran da ste odgovarali na neka pitanja uopšte konkretno o tabulatoru 36. Ja bar nemam ništa zapisano s tim u vezi.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Pronašao sam. Tabulator 49. Upravo se govori o selu Brovina.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Onda, časni Sude, bolje da pogledamo ovaj dokument. Samo jedan trenutak molim. Vi mislite da se ovaj dokument odnosi na to. Nismo ranije gledali ovaj dokument, čini mi se. U stvari, mislim da uopšte nismo gledali ovaj dokument, zato nam recite zbog čega je on značajan?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Gledali smo ovaj dokument. Prešli smo preko ovog dokumenta. Ja sam kratko, znači, prokomentarisao, znači, jer je traženo da što pre prelazimo preko ovih tabulatora. Ovaj dokument govori da je dana 28. maja napadnuta kolona motornih vozila koja je snabdevala karaulu "Košare" namirnicama. Prilikom ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da se zaustavimo ovde na trenutak. Ne treba da gubimo vreme. Poseta lorda Ešdauna bila je 20. ili 25. juna ili negde u to vreme, tako da izgleda da se radi o sasvim drugom

incidentu. Ako je tenk gađao kuće u tom periodu u junu, da li bi bila odgovorna vaša jedinica ili bi to bio tenk neke druge jedinice?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: U junu se moja jedinica nije nalazila tamo, ali u junu ovde nije bilo dejstava. U Juniku, znači, u junu je bilo stanovništvo, bila je vojska, teroristi su bili proterani, znači sa dela ove teritorije, neposredno uz državnu granicu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I koja je vojska bila tamo? Ako nije bila vaša jedinica, koja jedinica je bila u tom kraju, u to vreme?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Tu se nalazila jedinica iz 125. motorizovane brigade.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I ako je lord Ešdaun video taj kraj južno od Junika sa posmatračnice na kojoj se nalazio, možete li da nam pomognete nekim odgovorom da li je 125. motorizovana brigada uradila ono šta je on svedočio da je uradila?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: U to vreme, znači ... Na kraju krajeva, neka ovde dođe i komandant 125. brigade. U to vreme nisu trajale ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne. Ja vas pitam da li vi možete da nam pomognete pomoći na bilo koji način u vezi sa onim šta je rekao lord Ešdaun u vezi sa tim tenkovima? Da li je to tačno ili ne?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ja sam vam već rekao, lord Ešdaun je mogao da vidi jedino ako su se tenkovi kao deo snabdevačke kolone, kretali znači prema selu Morina, koje se nalazi neposredno uz granicu. Nikako prema selu Brovina, prema selu Juniku ili prema selu Moliću, jer se to ne vidi. Mogao je da vidi samo nešto oko sela, znači, Morina, a i na tom pravcu su se verovatno jednom ili dva puta nedeljno kretale snabdevačke kolone, snabdevačka kolona koja je dovodila, znači, vodu na karaulu, hranu na karaulu ili smenu u ljudstvu. Takvu kolonu je pratilo, znači, možda tenk i pratilo, znači, borbeno vozilo vojne policije, BOV, borbeno oklopno vozilo. To je mogao da vidi. Nije mogao da vidi ništa van toga.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Dobro. Niste poneli sa sobom

slučajno evidenciju 125. motorizovane brigade za period od 20. do 25. juna 1998. godine ili bilo koju evidenciju iz koje može da se vidi šta su oni radili?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Pa ne vidim uopšte razlog zašto bih ja nosio evidenciju 125. brigade koja ima svoga komandanta i koji je u Beogradu. Ja nemam prava ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pošto već pitate, vi ste došli ovde i to je jasno iz pitanja koja vam je postavljao optuženi, vi ste došli ovde da tvrdite da je ono šta je rekao lord Ešdaun neistinito. Mi sad znamo da je 20. ili 25. juna neko tamo bio, 125. brigada verovatno i verovatno ne vi. Vi, znači, nemate tu evidenciju i ne možete da nam budete od ikakve pomoći?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ali i dalje tvrdim, bez obzira koja je bila jedinica vojske, lord Ešdaun nije mogao sa tačke gde se nalazio da vidi to što tvrdi. To je apsolutno nemoguće, osim ako vaš lord Ešdaun ne može da vidi kroz brdo. Tu se izvinjavam, znači možda on ima takve mogućnosti.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: On se vratio u septembru. Sad ću da vam pokažem video snimak onoga šta je on mogao da vidi i šta je radio tamo. To je dokazni predmet 76.

(Video snimak)

Pedi Ešdaun: Bes. Ponovo se dešava kao u Bosni. To nije etničko čišćenje. Može se reći da je čak i gore nego etničko čišćenje. Ovo je, bez ikakve sumnje, zločin. To je namerno prkošenje celom svetu. Mislim da zbog ovoga političari koji tu komanduju, koji su odgovorni za ovo, mogu da se proglase ratnim zločincima.

(Kraj video snimka)

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ovo je bilo u septembru i on je rekao da je gledao u predeo između Suve Reke i Budakova (Budakove) i video je sela koja su zapaljena. Rekao je da je video, otprilike, 16 sela sve ukupno.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Vi morate reći gde je bio lord Ešdaun i sa koje tačke je ovo posmatrao i koji je to bio datum.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Selo Pećani (Peqan), gledajući na istok, blizu sela Pećani se on nalazio u septembru 1998. godine. Sela koja je gledao su bila od Budakova do Vranića (Vraniq). Takođe je pominjao Gornju Krušicu (Krushice e Eperme). Sva ta sela su gorela posle bombardovanja i zapaljena su. Šta biste rekli za to ko je odgovoran? Vi? Čije je to bila zona odgovornosti? Da li je bila vaša?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Svakako da sam u to vreme i ja bio sa svojom jedinicom u jednom delu te zone. Ali ovo šta kaže gospodin Ešdanun ... Ja za tog čoveka neću da kažem da laže, ali ... I ovo šta ste vi ovde prikazali, šta ste, u stvari, vi prikazali? Ja sam bio tamo. To su bile borbe, znači, sa terorističkim snagama čija je komanda bila u Budakovu. Znači ... Sada ne mogu ovoga momenta, ali ću to pogledati, znači, popodne šta lord Ešdaun može da vidi iz Pećana i kakvi su ovo, znači, namontirani snimci i sa koje su teritorije. Znači tamo se ... Koji ste rekli?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Izvinjavam se, ako mislite da je to montaža, nemojte da oklevate da tvrdite da je to montaža. Za koga tvrdite da je napravio tu montažu?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Za svaki snimak koji sam ja prikazao ovde, rekao sam ko ga je snimio, kad ga je snimio i ko je čak bio urednik i ko je bio snimatelj. Vi meni ovde pokazujete samo lorda Ešdauna kako gleda sa dvogledom, a onda mi prikazujete zapaljene kuće.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: On je svedočio o onome šta je video kroz dvogled. A uz to svedočenje, kao potporu, imamo taj snimak gde se vidi kako on gleda i imamo svedočenje o tome da su kuće gorele u onom predelu gde je on gledao. Da li kažete da je to montaža, da je to izmanipulisano? Ako kažete da je to montaža, recite ko ju je napravio? Ko je manipulisao?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Smatram da je pitanje nekorektno, pošto se poziva na video koji je pokazao gospodin Najš. Gospodin Najš je pokazao jednu jedinu kuću koja gori, a onda u gro planu jedan prozor te kuće. On ne može uzimati sliku jedne kuće koja gori, kao dokaz da gore sela i postavljati takva pitanja svedoku.

SUDIJA ROBINSON: Ja mislim da on zapravo pita svedoka da li može da kaže nešto u potporu svoje tvrdnje da je ovo izmanipulisani snimak, montaža.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Uzgred, gospodine Deliću, mada se to na ovom snimku se vidi, videli smo to kad smo gledali taj snimak pre nekoliko godina, ceo taj predeo gde se vije dim iz raznih kuća. Preći ću na drugu temu, ukoliko nemate ništa da dodate povodom lorda Ešdauna.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ja ako imam da dodam ... Ali od vas tražim da mi kažete, znači poziciju na kojoj se nalazio gospodin Ešdaun, da bih ja sutra mogao da kažem da li je tačno ovo o čemu on govori. Treba mi pozicija, znači da bih popodne mogao to da pogledam. S obzirom da znam gde se nalazi selo Pećane, da sam bio u tome selu i da sa toga mesta takođe ima velikih problema, znači, da se vidi tih 16 sela o kojima govori ovaj gospodin Ešdaun. A ja znam u kojim sam selima ja bio i ova tvrdnja, znači, apsolutno ne stoji. Ja sam bio od sela Mušutište (Mushtishte), zatim od sela Rečani (Reqan), selo Vranić, selo Mačitevo (Meqiteve), selo Popovljani (Papalan), pa neka mi ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zaustavite se na trenutak. Nisam siguran da sad možemo iz zapisnika da vidimo više detalja što se tiče te posmatračnice koja je pomenuta u drugom delu njegovog svedočenja, ali ako želite, ja ću da pokušam to da nađem. Možda ne danas, ali možda sutra ...

SUDIJA ROBINSON: Ponovo mi je skrenuo pažnju sudija Kvon (Kwon). U transkriptu se vidi da je lord Ešdaun rekao: "Ja sam, znači, stajao otprilike ovde, blizu sela Pećani" i mislim da je onda sigurno pokazao to na karti.

TUŽILAC NAJS: Ali ako ja mogu da nađem više detalja o tim tačkama koje je označio lord Ešdaun ...

SUDIJA ROBINSON: Ja se ne razumem mnogo u tehniku, ali ne znam da li bi nam mnogo pomogao video snimak njegovog svedočenja.

TUŽILAC NAJS: Nisam siguran da bi nam pomogao. To zavisi koliko je on bio precizan i da li se kamera baš zaustavila na pokazivaču dok je on pokazivao kartu.

SUDIJA ROBINSON: Da.

TUŽILAC NAJS: Postaviće se pitanje statusa dokumenata koje sam ja koristio da objasnim kakav je naš stav. Svedok, naravno, nije prihvatio nijedan od tih dokumenata. To sve sad zavisi od Suda da li će to da prihvati. Lord Ešdaun je, kao što sam već rekao, sasvim spreman da ponovo ovamo dođe i da svedoči, ukoliko je to važno.

SUDIJA ROBINSON: Da li tražite dozvolu?

TUŽILAC NAJS: Pre nego što pređem na drugu temu i drugi dokument, ne znam da li Pretresno veće želi da se bavi tim stvarima, jednom po jednom. Ukoliko želite da se one uvedu u spis ili da se označe za identifikaciju, časni Sude ...

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Uvrstićemo to u spis, gospodine Najs, iz tog razloga što oznake i komentari svedoka omogućuju da se shvati o čemu se radi.

TUŽILAC NAJS: Ima tu još jedna karta koju ja nisam podelio. To je karta koju smo praznu dali svedoku i u koju je on, ovaj svedok, uneo oznake. Želeo bih da i to uđe u spis.

SUDIJA BONOMI: Gospodine Najs, onaj crtež na kom se vide nadmorske visine za koje je general rekao da su pogrešno unete, za koje ste rekli da ih je nacrtao Ešdaun?

TUŽILAC NAJS: Da, tako sam ja to shvatio.

SUDIJA BONOMI: Ali rekli ste da je i neko iz Tužilaštva nešto nacrtao.

TUŽILAC NAJS: Da, to je ovo ovde.

SUDIJA BONOMI: To je karta na kojoj se vidi Brovina?

TUŽILAC NAJS: Da.

SUDIJA BONOMI: Hvala.

sekretar: Ove sve karte će da nose broj 872 i biće podeljene na pet tabulatora.

SUDIJA ROBINSON: A da li bismo trebali da imamo neku oznaku kako bismo razlikovali ovo šta je nacrtao lord Ešdaun od onoga što je nacrtalo Tužilaštvo?

TUŽILAC NAJS: Da. To bi bilo od velike pomoći. Da li želite da to odmah sada uradimo ili da se to uradi za vreme pauze?

SUDIJA ROBINSON: To može da se uradi za vreme pauze. No brine me jedna stvar. Svedok je tražio da mu detaljnije kažete gde je bila pozicija lorda Ešdauna, kako bi on uveče to mogao da razmotri i vratiti se na to sutra. Ali izgleda da mi u ovom trenutku nismo u stanju da budemo precizniji od onoga šta stoji u transkript i šta sam ja

pročitao.

TUŽILAC NAJS: Ne. Iz zapisnika ne možemo ništa preciznije da saznamo. Ja ću da pokušam da stupim u kontakt sa lordom Ešdaunom i onda ću svedoka da obavestim šta on kaže, ako uspem da stupim u kontakt.

SUDIJA ROBINSON: U redu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sada bih želeo da podelim dokument koji će, nadam se, da bude od pomoći i Pretresnom veću i svedoku. Objasniću šta se tu vidi. Možemo onda tim da se poslužimo. To je, naravno, tek jedan podsetnik, ništa više, a ni manje od toga. Gospodine Deliću, ovde se vide neke stvari koje se odnose na vašu zonu odgovornosti. Ako pogledamo donji levi ugao, u tome vidimo jednu manju kartu. Da li se na njoj, otprilike, vidi vaša zona odgovornosti?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Pitanje je koliko je to precizno, znači urađeno, ali znači tu se nalazi moja zona odgovornosti, s tim da ovo nije, nije precizno urađeno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, to je otprilike urađeno, ali mi smo učinili najbolje šta smo mogli. A sada pogledajte ovu veću kartu. Na njoj se vidi da je niz mesta označen. Skoro sva ta mesta su unutar vaše zone odgovornosti, a par njih, poput Crnoljeva (Carraleve) i Račka, naravno, nalaze se van zone. Ako pogledamo mesta unutar vaše zone odgovornosti, vidimo da uz njih idu i kućice. U kućicama se nalaze imena mesta i izvori informacija. Objasniću vam to sada. Evo uzmimo, na primer, jednu kućicu u kojoj puno toga piše - Suva Reka. Pogledajte Suvu reku, to je desno gore. Vidimo, dakle, 27. avgusta 1998. godine, tu se dešavalo nešto šta ima veze sa vojskom. Izvor te informacije je svedok Džon Krosland i njegov dokazni predmet 253. Dalje, ponovo nešto u Suvoj Reci, a šta ima veze sa vojskom i što se desilo 15. decembra 1998. godine, izvor informacije je Mezzonev (Joseph Omer Michel Maisonneuve) i njegov dokazni predmet 175. Isti taj svedok za 16. januar 1999. godine takođe govori o

tom lokalitetu kroz dokazne predmete 178. Zatim za 28. mart 1999. godine postoji beleška u knjizi "Kako viđeno, tako rečeno" (As Seen, As Told) na strani 377 u engleskoj verziji i zatim, kad je reč o Suvoj Reci, za period između matra i aprila 1999. godine imamo belešku iz knjige "Po naređenjima" (Under Orders), na stranama 382 i 388 i iskaze svedoka u ovom predmetu: Bakard (Eric Baccard), Ždrilič (John Zdrilic) i K-32. Dakle to je format kojim smo se služili. Ja neću da se dotaknem svih lokaliteta, ali ova karta služi kao jedan zgodan podsetnik za materijale koji postoje u ovom Predmetu. Kada je reč o opštoj hronologiji događaja, došli smo sada do leta 1998. godine. I sada, iako se to nalazi van vaše zone odgovornosti, u gornjem desnom uglu vidimo Dulje (Duhel). U julu 1998. godine, prema iskazu Džona Kroslanda, on kaže da je tamo video dokaze o koordinaciji između Vojske Jugoslavije i MUP-a. Kaže da je video Posebne jedinice policije sa vojskom u Kijevu (Kijeve), napadnu snagu dakle, da je video teški napad MUP-a i vojske na Dulje, Blace (Bllice) i Junik. Recite nam kada je reč o Dulju, možete li da nam kažete da li je u to vreme, 28. i 29. jula 1998. godine izveden napad vojske i policije na Dulje?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Vi ste ovde pomenuli nekoliko sela, odnosno pomenuli ste i mesta koja su i po 50 kilometara udaljena jedna od drugih. Znači govorite ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znam, znam, ali vas sada pitan samo za Dulje. Da li je došlo do napada vojske i policije na Dulje 28. i 29. jula 1998. godine?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da li vi znate šta je Dulje? Šta znači pojam Dulje i kako ga vi posmatrate?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Oprostite, nije na vama da postavljate pitanja ...

SUDIJA ROBINSON: Nemojte zastupniku Tužilaštva da postavljate pitanja, generale. Stvari ovde funkcionišu na obrnut način. Vi treba da odgovarate na pitanja. To je forma našeg rada.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Dulje je jedan zemljišni objekat, jedan prevoj i na Dulju ne postoji ni jedna jedina kuća. Na Dulju se nalazila i kasnije po sporazumu sa misijom, ostala jedinica iz 243. brigade. Tamo nema ničega, osim, znači, šume i toga prevoja na putu između Suve Reke i Štimlja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Recite nam da li je na tom mestu, Dulju, tih dana bilo mnogo vojske i policije?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ja nisam bio tamo da bih vam rekao da li je bilo mnogo vojske ili policije. Dejstva u to vreme izvodila su se prema Lužnici (Luzhnice) i prema Klečki (Klecke). Mesto Klečka je poznato po tome što je tamo otkrivena prva masovna grobnica Srba. To su bila ta dejstva, po mom sećanju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Jedan mali detalj kako bismo zaokružili stvari. Ako pogledate na sredini, pa malo gore, vidimo kućicu za Orahovac i vidimo jednog svedoka Odbrane, Jevgenija Primakova (Yevgeny Maksimovich Primakov) i jedan dokazni predmet u njegovom svedočenju. To su dokazi o jednom incidentu na karauli "Morina". Vidim da je to označeno pod "Orahovac", ali nisam siguran da to spada pod "Orahovac". Mislim da bi trebalo da spada pod "Morinu". U svakom slučaju, u njegovom dokaznom predmetu piše da je na karauli "Morina" došlo do paljbe vojske na teritoriju Albanije nakon što je jedan kamion jugoslovenske vojske naišao na minu. Da li se sećate nečeg takvog?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Jedan kamion vojske kod karaule "Morina" je naišao na minu koju su postavili albanski teroristi. Poginuo je, znači, starešina, zastavnik Bundalo, a pet vojnika je teško povređeno. Sa teritorije Albanije je otvorena vatra. Mi to verovatno imamo u našim tabulatorima ovde.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je albansko selo Padeš posle toga granatirano?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Morao bih, znači, da pogledam na kartu. Teritorija Albanije, znači, nije granatirana, ali vi vadite svoja

dokumenta. Trebao bih ja da pronađem, znači, zapisnik sa uviđaja za taj događaj. Vi pričate o tom događaju, a ja mislim da taj događaj imam u tabulatorima.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Recite nam gde je to. To bi trebalo da bude negde ovde gde sada imamo otvorene fascikle. Naravno, ne mogu da zapamtim sadržaj svih tabulatora. Sada smo negde oko broja 52. Kad pronađete, recite nam. Jeste li našli?

SUDIJA ROBINSON: Vreme je za pauzu. Nastavićemo sa radom za 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala, časni Sude. Jeste li pronašli tabulator koji ste spomenuli?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da, ali pre toga pronašao sam za Dulje, ono prethodno. Tabulator 125.

SUDIJA KVON: Bajnder 2.

TUŽILAC NAJS: Da, bajnder 2, tabulator 125. Nemamo prevod.

SUDIJA KVON: Da.

TUŽILAC NAJS: Ja mislim da ja nemam prevod.

SUDIJA KVON: Ja ga imam

TUŽILAC NAJS: Možda kasni.

SUDIJA KVON: Da. Sada je na grafoskopu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Incident kod Dulja o kome je govorio svedok Krosland, odigrao se 28. i 29. jula. Prema tome, izgleda da se

ovo ne odnosi na isti događaj. Prihvatate li to?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Dejstva na oslobađanju, odnosno komunikacije Suva Reka - Mališevo su trajala tri dana. Znači od 25., počela su, znači, 25., a završila se 28. ili 29. Ona su išla, znači, u zahvatu komunikacije i pravcem Lužnica - Klečka. Prema tome, to je jedan isti događaj, a ovo je službena zabeleška za 25.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ali drugi je mesec.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: O kom mesecu vi govorite?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: O julu.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ovo je iz meseca avgusta. Pronašao sam one druge tabulatore koji se odnose na Morinu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da vidimo to.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: To su tabulatori 148 i tabulatori 149.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: To je fascikla broj 2. Ovo se odnosi na septembar. A mislim da je ono o čemu sam ja govorio sa vama, nešto šta se dogodilo ranije. Recite nam kakav zaključak izvodite iz ovih dokumenata?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Incidenti na granici su bili svakodnevnici, ali vi ste pominjali jedan kamion. U oba ova događaja koji su se desili istog dana, prvi događaj je da je kamion vojske koji je išao, znači, koji se nalazio na granici i išao u snabdevanje, da je naišao na minu koju su postavili, znači šiptarski teroristi, da je poginuo, znači, starešina toga vozila, zastavnik Bundalo, da je teže povređen, znači stariji vodnik Mihajlović, a da su četitri vojnika lakše povređeni. A drugi događaj je istog dana. Isto, znači, na granici, u rejonu karaule "Košare", kada je poginulo pet vojnika, a odnosi se da su oni upali, znači, neposredno pored graničnog kamena, jer tu put vodi, znači, paralelno sa granicom Albanije i Jugoslavije. Znači naša ta patrolna staza kojom mogu da se kreću vozila, kreće se nekoliko metara, znači uz samu granicu. Albanski teroristi su na teritoriji Albanije postavili zasedu. U tu zasedu je naišlo ovo vozilo, otvorili su vatru po njemu,

znači iz ručnih bacača, "armbrusta" (Armbrust) i znači bilo je oko 30 terorista, dejstvovali su pet minuta i povukli su se na teritoriju Albanije. Poginulo je pet vojnika.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Časni Sude, idemo sada dalje kroz vreme. Ne znam da li će časni Sud da smatra da li je ova karta korisna, ali ja ću sada njome da se služim. Đakovica, od 1. do 3. avgust. Vi ste već spominjali svedoka K-32. On je zaštićeni svedok. Ukoliko ima nečega šta ćete da kažete što bi na bilo koji način njega moglo da identifikuje ili na osnovu čega bi neko njega mogao da identifikuje, molim vas da nam to kažete unapred i pre nego što nam to kažete, preći ćemo na privatnu sednicu. Jeste li me razumeli?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ja svakako ne želim da identifikujem tog svedoka i vodiću računa o tome.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: On nam je rekao da se između 1. i 3. avgusta na putu između Đakovice i Kline kretala velika kolona Vojske Jugoslavije koja je išla kao pojačanje MUP-a. U prvom selu na koje su naišli, kolona se zaustavila. Vi ste naredili vozaču da tenk okrene prema jednoj kući i da gađa tu kuću. To naređenje K-32 je lično čuo. Vi ste to negirali. Recite nam gde ste se vi nalazili između 1. i 3. avgusta i drugo, kažite nam koji dokumenti u vašim tabulatorima govore o vašim aktivnostima u tom periodu?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Pravni zastupnici nisu smatrali te dokumente, znači, potrebnim i ja ću videti da li ti dokumenti mogu da se pribave. To su ... Znači postoje redovni dokumenti kao i za svako drugo ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Samo trenutak. Samo trenutak. Jedan od dokumenta, koji znamo da imate, je ratni dnevnik. Ja još nisam tražio da ga vidim, ali ne želim da se on iznenada ponudi kasnije u ovom postupku. Recite nam, da li taj dokument pokriva i ovaj period o kome sada govorimo?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ratni dnevnik seo zove "ratni dnevnik" zato što pokriva samo ratni period, znači ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. To sam ja i pretpostavljao. Recite nam da li imate onda bilo koju drugu vrstu dnevnika, beleški, evidencije kod vas, u ovoj aktovki ovde ili u hotelu? Bilo koji drugi dokument, bilo koje vrste koji pokriva ovaj period?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Proveriću. A što se tiče dnevnika, operativnoga, on, znači, je u vojnom arhivu. A što se tiče za, znači, ovaj period, postoji, znači, zapovest, postoji karta i postoji analiza.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da vidimo u kojoj se to meri pokriva, bilo prostorno, bilo vremenski, sa incidentom koji je opisao svedok K-32? Koju to kartu, koje to naređenje moramo da pogledamo?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Dobro. Potruđiću se da vidim da li to može da se obezbedi za sutra. Što se tiče ovoga što ste prvo rekli, vezano za svedoka K-32 ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne. Prvo, u dokumentima koje ovde imamo sada, a koje ste vi doneli, postoji li neki dokument koji mi sada imamo, a koji može da nam kaže gde ste bili i šta ste radili u tom vremenskom periodu?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Proveriću. To ne znam u ovome momentu. Ali za svedoka K-32 ne treba mi nikakav dokument.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Vi ste, kad ste ovamo dolazili, znali da će vam između ostaloga, biti postavljena pitanja o ponašanju vojske 1998. godine. Zato ste tako opširno i svedočili i doneli tako mnogo dokumenata o 1998. godini. Da li sam u pravu?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ja sam spreman da svedočim za svaku godinu u kojoj sam bio u vojsci. Prema tome, nije bitno je li to 1998. ili 1999. godina. I za one dužnosti na kojima sam bio i za jedinice kojima sam komandovao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Isto tako znali ste, jer su vam te stvari bili vrlo dobro poznate, kada vam je optuženi postavljao pitanja, da je K-32 svedočio protiv vas, zar ne?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: K-32, da. Svedočio je protiv mene.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zašto onda niste sa sobom doneli dokumente koji potiču iz tog vremena, a koji bi mogli da nam pomognu da ustanovimo gde ste se vi tada nalazili?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Apsolutno nije problem da se zna gde sam se ja nalazio. Ali, ovaj, ne bih želeo ipak da govorim o vašem svedoku, samo da napomenem da je vaš svedok, znači, iz logističkog bataljona i da se nikada u tom dejstvu nije nalazio pored mene. Pokazaću na karti gde sam se nalazio ja, a gde se nalazio vaš svedok.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pokažite nam onda to na karti. Koju kartu želite?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Može bilo koja od ove dve.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Pokažite nam gde ste se vi nalazili, a nakon toga recite nam kako se toga sećate.

prevodioci: Molimo da govorite u mikrofون.

SUDIJA ROBINSON: Sada pokazujete gde ste se vi nalazili?

SVEDOK DELIĆ: Svedok se, po zadatku, zajedno sa intendanskom grupom za snabdevanje nalazio u rejonu živinarske farme, a ja sam se nalazio, znači, tri kilometra dalje, u rejonu, u prvo vreme, u rejonu sela Meća (Meçe), a posle toga u rejonu sela Rakovi. Ova intendanska, odnosno logistička grupa za snabdevanje dolazila je samo po mom pozivu da doveze vodu ili da doveze municiju i to prvenstveno ovde, znači u ... Kasnije u selu Rakovi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li onda na osnovu onoga šta ste nam rekli, mogu da zaključim da vi prihvatate da je iskaz K-32 u svojim opštim crtama tačan, dakle da je on bio u koloni koja je išla iz Đakovice prema Klini, ali da su detalji o onome šta on kaže da je video netačni?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Iz Prizrena je išao u jedinstvenoj koloni. Njegova kolona koja se sastojala od četiri do pet vozila je

ostala u selu Bec (Bec) na živinarskoj farmi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači ono šta je on generalno opisao je tačno. Nije baš sve izmislio? Ono šta je on rekao o pokretu trupa na putu početkom avgusta 1998. godine je, znači, tačno, da?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Znači u opštim crtama. Ali samo to da se nalazio u sastavu jedinice je tačno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Ako imamo na umu problem sa identifikacijom, molim vas da budete što je moguće jasniji i onoliko opširni koliko treba da bude, da nam kažete iz kog je razloga K-32 sve to protiv vas izmislio?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: K-32 ... Ako vi ovde, ne znam da li možete da se sećate, K-32 je musliman, vojnik muslimanske veroispovesti, polualbanac ...

TUŽILAC NAJS: Ne. Časni Sude, mislim da smo već došli do sive zone u kojoj bi možda bilo bolje da se to obavi na privatnoj sednici.

SUDIJA ROBINSON: Molim privatnu sednicu za ovaj deo iskaza.

(privatna sednica)

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: ... i još onaj starešina koga sam ranije pomenuo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da pređemo na tabulator 104. Ovo je, znači, od Pavkovića načelniku štaba i čini mi se, različitim brigadama, uključujući i vašu. Ovo je ono šta on ovde kaže: "Poslednje akcije jedinica korpusa koje su izvedene u sadejstvu sa jedinicama MUP-a Srbije na planu suzbijanja terorizma na teritoriji Kosova i Metohije, izvedene su krajnje profesionalno i odgovorno, uz dobru procenu i ekonomičnu upotrebu snaga. Analizom realizacije postavljenih zadataka zapaženo je da su neke jedinice" u tekstu piše "preterano

upotrebljavale borbena sredstva, što je za posledicu imalo povećano oštećenje zgrada u zoni izvođenja borbjenih dejstava”.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ne dobijam prevod.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Počecu ponovo i to od ove poslednje rečenice. Da li sada možete da pratite: “Analizom realizacije postavljenih zadataka zapaženo je da su neke jedinice preterano upotrebljavale borbena sredstva, što je za posledicu imalo povećano oštećenje zgrada u zoni izvođenja borbenih dejstava i veliki broj kuća je bio zapaljen i uništen”. Ovo je, znači, samo nekoliko dana posle incidenta o kome nam je K-32 rekao da ste vi pokazali na jednu kuću i dali nalog tenku da otvori vatru, a on, pri tom, nije video nikakav drugi razlog da se to uradi. Znači ovde se takođe pominje paljenje kuća. U avgustu 1998. godine, da li je armija bila angažovana u široko rasprostranjenom uništavanju i paljenju kuća?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Nije tačno i niste korektno pročitali ovaj deo teksta, jer onako kako vi čitate tekst, izvlače se sasvim drugačiji zaključci. To se odnosi na taj period. Znači, ovo je, znači ... Komandant korpusa šalje komandantima brigada ili načelnicima štabova. Očigedno da ima određenih problema, ali to nije, kako vi kažete, rasprostranjeno paljenje, znači, kuća. A ovo šta pominjete da sam ja direktno naredio da se gađa jedna kuća ... Ja sam naredio da se direktno gađa kuća iz koje se dejstvuje, znači, na policiju. I danas znam gde se ta kuća nalazi i u toj kući su bili teroristi, a ta kuća se nalazi, znači, u mestu, znači Kramovik (Kramovik). Iz te kuće ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Samo trenutak. Da li vi sad priznajete da je ono šta je rekao K-32 o tome da ste vi naredili tenku da otvori vatru na kuću, ima neke veze sa tim događajima kojih se sećate?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: K-32 je mogao nešto da čuje, ali on nije bio tu. Znači ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Tako znači. Ovo je, mislim, prvi put da nam vi ovo govorite. Nisam siguran, ali čini mi se da jeste. Dajte da se skoncentrišemo na to. Znači, vi jeste naredili da se iz jednog tenka gađa kuća. Da li je to bilo onih dana o kojima nam je pričao K-32, a to je bilo početkom avgusta?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da se gađa kuća koja je bila pretvorena, znači u utvrđenje iz koga su teroristi kontrolisali most na reci Drim (Drin). I toga dana, znači, nisu dozvoljavali da se pređe preko toga mosta, ni vozilima policije, ni vozilima vojske. To sam, znači, naredio da se gađa ta kuća i da se ta vatrena tačka neutrališe. I to je moje pravo i to nije bila kuća. Za mene je to bila... Bio bunker.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: On je rekao da je to bilo u selu Meće ili Medveča (Medvec). Da li je to, otprilike, ta lokacija?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Nije, K-32 je bio nekoliko kilometara dalje i on apsolutno, znači, nije bio prisutan ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Približavamo se, znači, poenti. Zaboravimo da li je on bio tamo ili ne. To je drugo pitanje. Znači, približavamo se tom mestu. Blizu onog mesta za koje on kaže da ste vi odatle naložili tenku da gađa kuću, vi jeste naredili jednom tenku da gađa jednu kuću. On kaže da su iz kuće istrčali civili za koje on kaže da nije video da otvaraju bilo kakvu vatru. Da li su neki civili istrčali iz te kuće, kao što on priča?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Govoreći reči tog svedoka, to su čiste besmislice. Znači ja sam Znači znao sam da je ta kuća, znači pretvorena u utvrđenje. Tamo nije bilo nikakvih civila. To nije bilo u tom selu o kome govori svedok. Već sam naveo, znači, gde se ta kuća nalazila. Niko drugi nije mogao da izda komandu da tenk dejstvuje, kao što znate iz prethodnih tabulatora i naređenja, osim mene. A ja sam izdavao naređenja samo kad sam se lično uverio, znači, da se radi o cilju na kome se nalaze, znači, teroristi. To nije mogao da moj komandir tenka otvori vatru samostalno i dejstvuje po bilo kom objektu. Danas smo prošli kroz to naređenje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Deliću, da li sam u pravu kada mislim da kad vam je izmaklo iz usta da ste naredili uništavanje te kuće, da je to bio zaista prvi put da to pominjete u Sudu?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Meni ništa nije izmaklo iz usta, jer ja sam došao u ovaj Sud da govorim istinu, a vi treba da vodite računa

o kredibilitetu vaših svedoka i o lažima koje su izgovorili u ovoj sudnici. Ja ću uvek pred ovim Sudom reći sve ono šta sam ja naredio i sve ono šta sam ja učinio. I 100 puta ću ponoviti, da: ja sam naredio da se gađa, znači, kuća u kojoj su se nalazili šiptarski teroristi ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Deliću, pred vama je vrlo jednostavno pitanje i postaviću ga ponovo. Ako vam se ne sviđa izraz “omaklo vam se” upotrebiću drugi izraz. Kada ste rekli uvaženim sudijama pre nekoliko minuta da je tenk uništio jednu kuću, da li je to bio prvi put da ste to pomenuli pred Sudom?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ta kuća nije uništena, jer se kuća ne može uništiti jednom granatom, a do sada nismo govorili, znači, o ovome vremenu i o ovome događaju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pošto vam je ovo pitanje naizgled tako teško, ja ću još više da ga pojednostavim. Kada ste pre par minuta rekli sudijama da ste dali naređenje jednom tenku da granatira tu kuću, da li je to prvi put da ste to pomenuli pred ovim Sudom?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Pred ovim Sudom prvi put govorim o ovom događaju, pa je normalno da sam prvi put to i pomenuo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ste poneli sa sobom bilo kakve dokumente koji su sastavljeni u ono vreme, u kojima se govori o tom otvaranju vatre iz tenka na kuću, a po vašem naređenju?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Pa to je jedna čista besmislica da se za svaki ispaljeni metak pravi evidencija. To ne postoji ni u jednoj vojsci.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Među mnogim dokumentima koji se sastavljaju svakodnevno: šta radi tenk, gde ide tenk i koje radnje preduzima u pokušajima da uništi neprijatelja, to je, pretpostavljam, jedna od stvari, ako ne i najglavnija stvar koja treba negde da bude evidentirana, zar ne?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ne, takva evidencija se ne vodi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I zaista, videli smo i videćemo puno vaših

dokumenata gde se detaljno govori o tome koliko je municije ispaljeno. Ali ovo je, kako vi kažete, bio teroristički centar, baza. Zar niste hteli negde da zabeležite da ste jednom svom tenku naložili i uspešno naložili da uništi tu terorističku bazu, to uporište terorista? To je nešto što možda danas nije sasvim irelevantno?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Baza, baza i jedan objekat, to je različit pojam. Kad se kaže "baza", misli se, znači, na jednu širu lokaciju gde se nalaze terorističke snage. Ovo je, znači, bila jedna kuća koja je pretvorena, znači, u uporište, u bunker terorista sa koga su oni kontrolisali kretanje komunikacijom i dejstvovali na vozila. Prema tome, kako bi to bilo da ja komandantu svoga korpusa pišem da sam danas, znači, naredio, da se iz tenka ispali jedna granata. To je prosto besmisleno. Komandi korpusa se kroz izveštaj piše da je dana toga i toga, znači utrošeno toliko jedne municije, druge municije ili treće municije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A zašto biste vi kao komandant brigade radili taj posao za potčinjene jedinice? Zašto vi niste bili u svojoj komandi?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Pa, gospodine Najs, imate kratko pamćenje. Mi smo danas prošli neke tabulatore u kojima se, u kojima je komandant naredio ko može da dozvoli da se otvori vatra. Pa valjda ja neću sedeti u svojoj kancelariji 40 kilometara daleko i da nemam pod svojom kontrolom svoju jedinicu koja je u borbi. Komandant korpusa je naredio i vi ste to danas ovde pročitali i posle toga pročitali ste i moje naređenje da je zabranjena upotreba sredstava bez odobrenja komandanta korpusa, odnosno bez odobrenja komandanta brigade. Moj komandant koji se nalazio, bio na terenu i moji komandanti nisu imali pravo da naredi da se ta sredstva upotrebe. To sam mogao da uradim samo ja. I nisam to mogao, onda, iz svoje komande u Prizrenu to da naredim.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu, ako ste morali lično da budete prisutni da biste bili na licu mesta kada se ispaljuje neka granata, onda to potvrđuje ono šta nam je rekao K-32. Ja bih tako rekao i ja vam tvrdim, gospodine Deliću, da ste, takoreći, uhvaćeni na delu kada vam se omaklo to šta vam se omaklo, da ste zaista uputili tenk

da gađa tu kuću.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: To je smešno šta vi kažete, gospodine Najs. Ja sam srpski general i ja sam komandant brigade, prema tome ja odgovaram za svako svoje naređenje. Ja sam, znači, dejstvovao po terorističkom uporištu. To je moje pravo. Ja sam tamo branio, znači, svoju zemlju. A vaše ove primedbe da ste me vi u nečemu uhvatili su čista besmislica.

SUDIJA ROBINSON: A šta se desilo sa ljudima koji su živeli u toj kući, a koja je gađana?

SVEDOK DELIĆ: U toj kući mesecima nije bilo stanovništva. Stanovništvo su isterali teroristi i kuću, pošto je bila na pogodnom mestu da se iz te kuće može kontrolisati most na reci Drim, znači u mestu Kramovik, znači ti civili su verovatno bili u nekom drugom selu ili ... Uglavnom u kući nisu bili civili nikada ... U dva meseca, znači, pre nego što se ovo desilo. Na tom mestu i na tom mostu, tu je bio u blizini punkt policije, poginulo je devet naših ljudi dejstvima iz te kuće.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da se vratimo vrlo kratko na tabulator 104. Setićete se da se u njemu govori o uništavanju i paljenju kuća. To je Pavkovićevo naređenje. Sda će poslužitelj malo da pomakne taj list na grafoskopu, da vidimo tačku broj 2. General Pavković je naredio sledeće: "Zabraniti bilo kakvo nanošenje štete objektima u naseljenim mestima iz kojih su šiptarski teroristi proterani, bez obzira da li su u istima oni prethodno boravili i iz kojih su pružali oružani otpor. Posebno zabraniti paljenje kuća i drugih ekonomskih i pomoćnih zgrada". Da li je vojska nekontrolisano palila zgrade dok je general Pavković nije zauzdao zbog prisustva međunarodnih posmatrača? Da li je to ono o čemu nam govori ovaj paragraf?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ne. Vaša konstatacija nije tačna. Ovo šta je general Pavković naredio, odnosi se, znači, na pojedinačne slučajeve. Znači na pojedinačne slučajeve kršenja discipline i cilj ove tačke 2 je da se takvo ponašanje spreči. Ne može se govoriti o nekontrolisanom ponašanju vojske. To onda ne bi bila vojska.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Časni Sude, vidim koliko je sati. Gospodin Kej ili gospođica Higinis su organizovali da se vidi jedan deo snimka svedočenja lorda Ešdauna, a na kome se vidi kako on prikazuje na karti određene lokacije o kojima je bilo reči. Nama je predata fotokopija onih snimaka koje ćemo uskoro da vidimo i dok gledamo te slike, možda bi bilo korisno da ja stavim na grafoskop to šta ja imam. Tu su neke oznake koje smo mi napravili, ali to možda neće da smeta. Ja na svom ekranu ne vidim ništa. Ovde vidim samo jedan zaustavljeni kadar. Da li sudije imaju na ekranima početak ovog filma? Da li vam radi grafoskop? Da, evo ga. Prvo šta vidimo je jedan zaustavljeni kadar iz snimka koji ćemo uskoro da vidimo. To je mapa sa manjom razmerom, daleko manjom razmerom. Vidimo da je Đakovica prema desnoj strani i granica je ispod pokazivača sa leve strane i vidite da je sa desne strane pokazivača reč "Ponoševac". Ako pogledate to, gospodine Deliću, a to ćete da vidite i na filmu, videćete da je upisana i reč "Junik" iznad toga. To je, znači, karta vrlo malih razmera, ali lord Ešdaun je na njenoj pokazao, kao što ćemo sad da vidimo, one lokacije koje je označio na karti i ono šta smo dobili prošle nedelje. Da li je to tačno?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Šta hoćete da kažete da li je tačno?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mislio sam da je pitanje jednostavno. Žao mi je što ga niste shvatili. Dakle, ovo mesto koje on sada pokazuje, to mesto je manje-više isto kao i mesto koje je on označio na karti koju sam vam jutros pokazao.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ni to nije tačno. Ovo mesto više odgovara onome mestu koje sam ja, znači, označio kada sam pravio kartu. I ovo se nalazi, znači, neposredno iznad prevoja Čafa Morina (Qafa e Morines) i ovo šta on pokazuje, ovo je stvarno u blizini sela Gegaj. Znači selo Gegaj je ovde pored, a ovo šta ste nama pokazali kasnije, nalazi se još iznad. Vi ste ovde doneli kartu toliko sitne razmere, ali sad, pošto je ovo, znači vreme kada je pokazao lord Ešdaun, sad definitivno tvrdim da lord Ešdaun nije mogao sa ove tačke da vidi ono šta vi ovde prezentujete. Potpuno definitivno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Deliću, lord Ešdaun je svedočio i kad je svedočio, onda je pokazivao ovim pokazivačem na karti. Ali primamo na znanje to šta ste rekli. Molim vas da se pokaže sledeća slika. Ovde ...

SUDIJA ROBINSON: Kad kažete da je on pokazivao, mislite da kažete da je on otprilike pokazao?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, videćemo na traci i na transkriptu šta je on tačno rekao. Ovde vidimo da je označen Orahovac, a ispod broja 24, iznad Suve Reke, vidimo opet mesto koje je on ponovo pokazuje. Dakle, eto, sada znate šta ta mesta pokazuju.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da se razumemo. Znači ja podrazumevam ovde gde je vrh pokazivača, to je verovatno ovaj isti pokazivač koji ja držim u ruci, da taj vrh pokazivača određuje mesto gde se nalazio lord Ešdaun. Ja ću ovo proveriti za sutra. Za prvi snimak definitivno kažem i to mogu da provere svi stručnjaci koji poznaju topografiju, ono šta sam ja nacrtao i ono šta je pokazao "Vojno-geografski institut", samo to je mogao da vidi lord Ešdaun. A za ovo ću proveriti za sutra.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pre nego što pogledamo snimak, vi ste definitivno odbacili iskaz lorda Ešdauna. Vi verovatno znate da je on posle svoje posete poslao izveštaj svom premijeru u Englesku (England), a nakon što se sastao sa optuženim, pa me zanima da li možete da nam objasnite iz kog bi razloga lord Ešdaun izmislio tako nešto, budući da vi tako kategorički tvrdite da je to netačno? Recite nam iz kog razloga je on te stvari izmislio?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: To već nije moj problem. Moj problem je stručnost ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne. Žao mi je. Vi ste tu izneli kategoričke tvrdnje i raznorazne druge tvrdnje. Ovo je 1998. godina, vreme kada je međunarodna zajednica pokušavala da spasi Kosovo od onoga šta se kasnije dogodilo. Lord Ešdaun je o svojim delatnostima slao izveštaje u London u to vreme. Možete li da nam kažete bilo koji razlog

zbog kog je on te stvari izmislio?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Pokazalo se kako je međunarodna zajednica spasila Kosovo. Ja sam predavao vojnu topografiju i ja ovde iznosim samo stručno mišljenje šta sa ove tačke može da se vidi. I ovo šta ja kažem možete da date da provere vaši vojno-geografski instituti i vaši stručnjaci, ovo šta sam ja rekao. Motivi lorda Ešdauna su za mene nepoznati i priznaćete da ja nisam došao u ovu sudnicu da nagađam o tome šta je mislio lord Ešdaun. Ja samo kažem za ovu tačku koja je pokazana, da ono šta je rekao ne odgovara i da nije mogao to da vidi.

TUŽILAC NAJS: Molim da se pusti traka.

SUDIJA ROBINSON: Neka se pusti traka.

(Video snimak)

***Tužilac Najs:** Dok ste se nalazili u Albaniji, u poseti, da li ste putem dvogleđa mogli da gledate područje Junika? Pokažite nam to, molim vas?*

***Pedi Ešdaun:** Da jesam. Išao sam od Bajram Curija do Trepoje, ovuda. To je jedna brdska staza do ovog graničnog prelaza i onda sam išao uz granicu sve do tačke, ovde, na granici između Albanije i Kosova, otprilike gde sad pokazujem pokazivačem, iznad sela za koje mi je rečeno da se zove Gegaj, G - e - g - a - j i odatle sam imao dobar pregled na celo područje južno od Junika. To su neka manja sela, ovde dole i mogao sam da vidim duboko u Kosovo, jer je to područje da ravninama koje se protežu skoro do Prištine. Znači, ja sam bio otprilike ovde, blizu sela Pećane. Mi smo proračunali da su topovi koji su tada gađali, bili ovde gore, u području Blaca. Sela koja smo gledali bila su sela Budakovo, ovde, Vranić, ovde, Mačitevo, koje je ovde i Krušica, Gornja Krušica, ovo ovde i Krušica, koja je ovde dole.*

(Kraj video snimka)

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Evo, tako je on to ovde opisao. On je uspeo sa ovim pokazivačem, evo, da bude toliko precizan. I vi, dakle, osporavate da je on mogao da vidi to, uopšteno govoreći, šta je rekao da je video?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Stavite na grafoskop šemu. Na njoj se vidi šta je mogao da vidi, šta nije mogao da vidi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kome ste uputili taj zahtev?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Pa vi meni kažete da ja osporavam da je on to mogao da vidi. Na šemi su, znači, šrafirane površine koje je mogao da vidi i površine koje nije mogao da vidi. Znači neposredno je mogao da vidi deo, znači, selo Morina i grupe kuća iz sela Morina. To selo nije grupisano, već po porodicama. Znači svaka porodica ima po nekoliko kuća i one su na udaljenosti od nekoliko stotina metara, pa čak i do jedan kilometar. To je jedno, ovako, raštrkano selo. To mu je bilo, znači blizu, u vidokrugu od oko tri kilometra. Ono dalje, vezano za Ponoševac, vezano za Molić, to sam već objasnio. Bilo kakav, znači, stručnjak koji samo uzme podatke o nadmorskim visinama, o apsolutnim i relativnim visinama pojedinih tačaka, odmah će doći do zaključka šta može da se vidi, a šta ne može da se vidi.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, neću time više da se bavim. Dobili ste odgovore.

SUDIJA ROBINSON: Slažem se, gospodine Najs. Mislim da ste o tome rekli onoliko koliko je razumno moglo da se kaže. Završavamo sa radom za danas. Nastavićemo sutra u 9.00.